

Universitat Rovira i Virgili
Facultat de Ciències de
l'educació i Psicologia
Tarragona

ENSENYAMENT DE MESTRES
EDUCACIÓ PRIMÀRIA

TREBALL FI DE GRAU

La MÚSICA, element vertebrador en temps de confinament

Judit Solé Morató

Tutora: Mireia Calvó Monné

Tarragona, 31 de maig de 2021

Agraïments

En primer lloc vull agrair a la meva tutora del Treball de Fi de Grau, Mireia Calvó Monné, per les seves orientacions i modificacions per aconseguir un bon treball, pels seus consells, pels seus ànims continus i l'ajuda rebuda quan m'ha convingut.

També vull donar les gràcies al col·legi Vedruna Sagrat Cor, especialment al director Josep Nolla Salvadó, per donar-me tota la facilitat i rapidesa per poder realitzar els instruments proposats a l'escola, sense posar-hi cap problema.

Així mateix també vull agrair a la tutora de l'aula on vaig realitzar els instruments, que va respectar en tot moment l'execució de la meva pràctica a l'escola, sobretot a l'observació a l'aula, que tot i tenir problemes tècnics i perdre temps de la seva classe, em va ajudar a solucionar-ho perquè pogués fer-la el millor possible. Moltes gràcies Olga Fortuny Figuerola.

També agraeixo tota la sinceritat plena i el temps que van evocar les professionals de música responnent a les preguntes proposades a l'entrevista. Ampar Juanpere i Laura Reverté, van fer sentir-me molt satisfeta del tema escollit per a la meva investigació.

Per últim vull agrair l'alumnat de la classe de 5è B, que després de l'experiència i el contacte establert amb ells durant el pràcticum II, han estat disposats a contribuir en el meu estudi responnent als qüestionaris detingudament. Moltíssimes gràcies.

Resum

El present treball analitza, primerament, les conseqüències psicològiques i emocionals que ha comportat el confinament causat per la covid-19, en infants de 6 a 12 anys. En segon lloc, es mostra l'estreta relació existent entre la música i les emocions, destacant la funció de la música i analitzant el seu tractament en l'educació primària.

Fa propostes d'activitats per treballar-les a l'aula des d'una visió interdisciplinar, amb la finalitat de minimitzar els efectes d'aquesta situació. L'objectiu que es persegueix és investigar quins beneficis pot aportar la música en els nens, en un temps de confinament. Per a dur a terme l'estudi, s'ha utilitzat una metodologia mixta, combinant una part quantitativa a partir de les dades obtingudes dels qüestionaris i una part qualitativa extreta de les entrevistes i l'observació feta a l'aula. Per a l'anàlisi de dades, s'ha passat un qüestionari a una mostra de 26 alumnes de cinquè nivell de primària i, una entrevista a les mestres especialistes de música d'un col·legi concertat i d'una escola pública, per tenir perspectives diverses. Dels resultats obtinguts s'infereix que l'alumnat valora positivament l'ús de la música com a eina sanadora i alhora la considera útil per al seu dia a dia. S'aprecia la voluntat i necessitat de compartir amb els companys (videotrucades). Respecte a l'assoliment d'aprenentatges res substitueix l'escola presencial.

De les entrevistes a les docents s'extreu que la música potencia molts aspectes i estimula l'activitat cerebral, incidint plenament en l'estat d'ànim d'una persona. Això s'ha corroborat en l'observació directa a l'aula, evidenciant que l'escolta de la música repercuteix en d'altres assignatures facilitant l'assoliment de l'aprenentatge.

Finalment es conclou que la música és element clau en el dia a dia de les persones. Actua com a eina terapèutica afavorint un equilibri emocional i d'aprenentatge en els infants, en qualsevol situació.

Paraules clau: conseqüències psicològiques; nens de 6 a 12 anys; música; emocions; aprenentatge

Resumen

El presente trabajo analiza, primeramente, las consecuencias psicológicas y emocionales que ha comportado el confinamiento causado por la covid-19, en niños de 6 a 12 años. En segundo lugar, se muestra la estrecha relación existente entre la música y las emociones, destacando la función de la música y analizando su tratamiento en la educación primaria.

Hace propuestas de actividades para trabajarlas en el aula desde una visión interdisciplinar, con el fin de minimizar los efectos de esta situación. El objetivo que se persigue es investigar qué beneficios puede aportar la música en los niños, en un tiempo de confinamiento. Para llevar a cabo el estudio, se ha utilizado una metodología mixta, combinando una parte cuantitativa a partir de los datos obtenidos de los cuestionarios y una parte cualitativa extraída de las entrevistas y la observación hecha en el aula. Para el análisis de datos, se ha pasado un cuestionario a una muestra de 26 alumnos de quinto nivel de primaria y, una entrevista a las maestras especialistas de música de un colegio concertado y de una escuela pública, para tener perspectivas diversas. De los resultados obtenidos se infiere que el alumnado valora positivamente el uso de la música como herramienta curadora y a la vez la considera útil para su día a día. Se aprecia la voluntad y necesidad de compartir con los compañeros (videollamadas). Respecto al logro de aprendizajes nada sustituye la escuela presencial.

De las entrevistas a las docentes se extrae que la música potencia muchos aspectos y estimula la actividad cerebral, incidiendo plenamente en el estado de ánimo de una persona. Esto se ha corroborado en la observación directa en el aula, evidenciando que la escucha de la música repercute en otras asignaturas facilitando el logro del aprendizaje.

Finalmente se concluye que la música es elemento clave en el día a día de las personas. Actúa como herramienta terapéutica favoreciendo un equilibrio emocional y de aprendizaje en los niños, en cualquier situación.

Palabras clave: consecuencias psicológicas; niños de 6 a 12 años; música; emociones; aprendizaje

Abstract

This work first analyses the psychological and emotional consequences that covid-19's confinement has entailed in children aged 6 to 12. Secondly, the close relationship between music and emotions is shown, highlighting the role of music and analysing its treatment in primary education.

It makes proposals of activities to work in the classroom from an interdisciplinary vision, in order to minimize the effects of this situation. The aim is to investigate what benefits can bring music to children, in a time of confinement. To carry out the study, a mixed methodology has been used, combining a quantitative part from the information obtained on the questionnaires and a qualitative part extracted from the interviews and the observation made in the classroom. For data analyses, a questionnaire has been passed to a sample on 26 fifth-level primary pupils and, an interview to music specialists from a private college and a public school, to have diverse perspectives. From the results obtained, it is inferred that students value the use of music positively as a healer tool and at the same time consider it useful for its day-to-day use. Its appreciates the will and the necessity to share with his peers (videocalling). Regarding to learning achievement nothing replaces in-person classes.

Teacher's interviews indicate that music enhance many aspects and stimulate brain activity, influencing thoroughly to the person's mood. This has been corroborated by the direct observation in the classroom, showing that the listening to the music has an impact on other subjects by facilitating the achievement of learning.

It is finally concluded that music is a key element in people's everyday lives. It acts as a therapeutic tool favouring an emotional balance and learning in children, in any situation.

Key words: psychological consequences; children aged 6 to 12; music; emotions; learning

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	1
-------------------	---

MARC TEÒRIC

1. Conseqüències psicològiques i d'aprenentatge als nens de 6 a 12 anys, en un confinament	3
1.1. Altres condicions	5
2. La música. Beneficis psicològics i emocionals	10
3. Beneficis de la música en l'aprenentatge. Enfocament per pal·liar les conseqüències d'un confinament des de l'àrea de música	15

MARC METODOLÒGIC

4. Punt de partida	22
5. Objectius	22
6. Disseny de la investigació	23
Introducció i temporització	23
Metodologia	24
Mostra / població	24
Instruments per la recollida de dades	25
7. Resultats	26
- Qüestionari a l'alumnat	26
- Entrevista a les especialistes de música	35
- Observació a l'aula	38
8. Conclusions	41
- Conclusions personals	46
9. Bibliografia	47
10. Annexos	51
- Dades dels experts	51
- Instruments d'avaluació	52
- Ampliació respostes del qüestionari	59

Introducció

Fer música és un valor en molts sentits. Fer música harmonitza el “jo” i el “nosaltres”. L'experiència musical activa la ment però també la interioritat emocional i enforteix l'autoestima.

El treball exposat és un acostament a l'ús de la música com a eina interdisciplinària. El treball incideix en un fet transcendental que ha canviat les nostres vides i la manera de veure les coses, sobretot en els infants: un confinament total de la població. Aquest confinament ha anul·lat la possibilitat de socialitzar-se amb l'exterior. Ha comportat conseqüències psicològiques i emocionals molt profundes que han derivat en un malestar permanent per a la majoria de la població. Les emocions doncs, hi han estat molt presents. La música no només serveix per ser escoltada o interpretada per músics.

A partir de l'observació global de les conseqüències, s'han investigat els beneficis que pot tenir la música per a minimitzar aquests efectes tant greus i latents en el temps. Es demostra que la música esdevé una eina terapèutica que pot potenciar l'autoestima i el benestar de les persones. Els infants són una població d'alt risc. En aquest sentit han tingut dificultats i problemàtiques que poden perdurar.

En el moment de la declaració de la pandèmia es trobaven a punt d'iniciar l'últim trimestre del curs escolar. Els infants van haver d'adaptar-se a treballar davant d'una pantalla, sense tenir contacte directe amb el mestre. En aquest sentit, fent una mirada al currículum i analitzant els continguts de la música i la dansa, es vol deixar una porta oberta per a fer noves propostes d'activitats, en les quals la música hi tingui un paper més present i rellevant. Demostrar la seva efectivitat com a eina interdisciplinària, en cas d'haver de viure una situació similar.

En la part pràctica, un qüestionari, una entrevista i una graella d'observació són els instruments que han permès obtenir les dades que demostren com s'ha viscut el confinament, aplicats a una mostra de 26 alumnes. S'ha emprat també, l'entrevista a dues mestres especialistes en música per veure el seu punt de vista com a docent, en el seguiment de les classes i en la utilitat de la música. S'ha focalitzat sobre l'àmbit emocional, l'àmbit d'aprenentatge i l'ús que han fet de la música durant aquest temps. Finalment també s'ha fet observació directa a l'aula per copsar si realment escoltar uns minuts de música abans de començar una classe, afavoreix un aprenentatge més significatiu de l'alumnat.

Escollir aquest tema com a eix del meu treball no va ser fàcil. Això sí, tenia clar que de la manera que fos, la música hi havia d'aparèixer. M'interessava i em preocupava alhora analitzar els efectes que han patit les persones durant aquest confinament que ningú s'esperava. Encara ara, de la covid se'n parla amb por perquè es té certa desinformació. Investigar les conseqüències psicològiques i emocionals era un repte personal. La música sempre incideix en les persones i n'és, per tant, un element motivador. Connectar la música amb l'emocionalitat i amb l'aprenentatge és una proposta potent i molt interessant en molts àmbits.

Per tot plegat es concreta l'objectiu d'aprofundir en els beneficis que pot aportar la música en els infants, de manera interdisciplinar. Així esdevé la idea principal d'aquesta recerca: MÚSICA, element vertebrador en temps de confinament.

MARC TEÒRIC

1. Conseqüències psicològiques i d'aprenentatge als nens de 6 a 12 anys, en un confinament

A finals de desembre del 2019, a la ciutat de Wuhan, a la Xina apareix un virus molt potent amb un risc de propagació molt elevat en les persones. En poques setmanes es converteix en una pandèmia mundial: la malaltia coneguda com la covid-19, que es transmet per via oral. Des que es notifica el primer cas, ràpidament es prenen mesures dràstiques perquè l'expansió del virus ja era imminent (el sistema sanitari estava col·lapsat). Es decreta un període de confinament per tal de controlar i reduir l'índex de transmissió del virus i donar atenció a aquelles persones infectades que lluiten contra la malaltia.

En aquest context, destacar que des del dia 13 de març de 2020, el país queda totalment paratitzat, passant les 24 hores del dia tancats a casa durant gairebé dos mesos i mig. A partir d'aquest moment, els centres escolars busquen estratègies per a donar continuïtat i poder acabar de treballar i assolir els continguts marcats d'aquell curs. Aquest fet posa de relleu les greus implicacions que comporta el fet històric i la necessitat urgent de reinventar-se per a fer front ràpidament a la inesperada situació.

El confinament total de la pandèmia comporta moltes conseqüències en tots els àmbits: emocional, psicològic, social, econòmic, sanitari, cultural i alhora té una incidència molt gran en l'aprenentatge dels nens.

A continuació s'exposen diferents estudis realitzats a diferents llocs del món, que corroboren aquest fet viscut i l'afectació que té i tindrà en els infants.

Els nens des de ben petits, són influenciats per la família. Viuen tot allò que senten els pares. Durant aquest temps de confinament la por, el patiment i la incertesa han estat presents en la gran majoria de les famílies. El tancament ha trastornat hàbits i rutines del dia a dia en molts aspectes: la vida familiar, l'àmbit educatiu, l'aspecte social i la salut mental, entre d'altres. (Pedreira Massa, 2020, p.4)

En aquesta nova situació, desbordant s'incrementa el nivell d'estrès de la població en general. Per tal de donar-hi resposta s'inicien diverses línies d'investigació.

Sprang i Silman (2012), exposen un estudi que va conclou que els nivells d'estrès post-traumàtic dels nens que havien estat en quarantena durant el brot de la covid, eren quatre vegades més elevats que aquells que no ho van estar.

Tanmateix, Jiao argumenta que un estudi dut a terme a la Xina relata que la presència de comportaments d'inatenció i irritabilitat són els problemes psicològics més severes en els infants i joves joves durant la pandèmia. (Spinelli, Lionetti, Setti i Fasolo, 2020, p.2)

En altres recerques a conseqüència de la pandèmia, segons Sprang i Silman (2012) s'evidencia novament que l'ansietat, els canvis d'humor, els trastorns obsessius compulsius (TOC) i el pànic són altres efectes que han patit molts nens i adolescents. (Arantes de Araújo, Veloso, de Campos Souza, Coelho de Azevedo i Tarro, 2020, p.6)

Un estudi respecte les dificultats associades amb el confinament de la covid-19, confirma que els nivells d'estrès dels pares van augmentar pel fet de tenir una càrrega afegida com era tenir cura dels fills que, al seu torn, també s'evidencia en els infants, un l'increment de les dificultats emocionals i de comportament. Neece, et al., argumenten que aquest estrès, representa un factor de risc crucial per a la psicopatologia infantil i per a la interacció dels pares cap als fills. (Spinelli, et al., 2020, p.3)

Griffiths i Rundle (2020), en el seu estudi valorant la qualitat de vida dels infants durant el temps de confinament, es constata un augment de pes en molts nens i una tendència en dormir més hores. De la mateixa manera que també es fa notar un increment de l'ús d'internet: l'escola es veu forçada a reconduir les classes des de casa, es converteix en una eina de distracció, es multiplica en nombre d'hores en l'ús de jocs, visionats de pel·lícules i vídeos musicals, i s'integra com una rutina més del dia a dia (vídeos d'activitat física, ball, esports...).

Per acabar, Wang, Zhang, et al., afegeixen que també s'han alterat les activitats diàries i les hores de son; de manera que tant pares com fills han deixat de fer o han minimitzat el temps dedicat a les activitats físiques. La qualitat del son en molts casos tampoc està regularitzada i per contra, es percep un increment de temps excessiu davant d'una pantalla. (Arantes de Araújo, et al., 2020, p.6)

Puntualitzar que, les conseqüències exposades fins ara estan focalitzades especialment als infants, encara que qualsevol persona pateix amb més o menys incidència, causes similars tant a nivell psicològic com emocional.

Seguit dels infants, la població més vulnerable és la compresa entre 12 a 18 anys, els adolescents. Es destaca la iniciativa PROCARE, un equip de psicòlegs de diferents universitats, on hi col·labora la URV amb l'objectiu de prevenir trastorns d'ansietat i depressions en els joves i recolzar-los emocionalment. L'estudi que s'està duent a terme valora el nivell emocional i conductual d'aquests individus a través d'uns qüestionaris; a dia d'avui, l'estudi encara no ha finalitzat i per tant, no se'n tenen resultats concluent, ja que s'ha dissenyat per tenir-la en marxa durant tot aquest any. El programa pretén donar ajuda psicològica i atenció a qualsevol jove que ho necessiti, perquè puguin generar estratègies i fer front a les dificultats emocionals que presenten. En el cas que les enquestes indiquen que el jove està passant un mal moment, es pot beneficiar d'un taller grupal de recolzament emocional de manera gratuïta. (Red PROEM, 2018)

Respecte als pares, durant aquest temps també mostren molta més ansietat i nerviosisme, inquietud en un tant per cent més alt que en els infants, ja que necessiten un esforç més gran per crear activitats per als fills, reduint aquest malestar de no poder sortir de casa; com per exemple introduir la lectura a partir de recursos digitals o fer activitat física online, entre d'altres. (Stavridou et al., 2020, p.605)

1.1. Altres condicions a destacar

Partint de la complexitat de les diferents dinàmiques de la vida actual (tipologia familiar, nivell social i cultural, característiques de la vivenda, etc.) és un repte analitzar com afecta a nens, joves i a les seves famílies. Posar en valor les condicions socioeconòmiques ens descobreix que son alhora causa i conseqüència, produint un trencament de l'equilibri necessari per a mantenir l'ordre de cada context familiar. Cadascun d'aquest contextos es defineix d'acord amb la diversitat i particularitat de cada persona dins la seva xarxa familiar i social.

De totes les tipologies familiars existents, les que es veuen més impactades per la covid-19 són les que pateixen condicions econòmiques més baixes. (Marques de Miranda, da Silva Athanasio, Sena Oliveira i Simoes-e-Silva, 2020, p.6)

Rouvinov i Boyce (2017), remarquen que aquestes famílies es veuen doblament afectades per la crisi provocada per la pandèmia. (Spinelli, et al., 2020, p.3)

A l'escola, els infants en aquesta situació, tenen els àpats assegurats, compten amb un suport psicològic, poden fer ús de diversos equipaments i serveis (patís, gimnàs, aules d'informàtica, accés a Internet...) on poden jugar i fer exercici físic. Davant el tancament han de prescindir de tots aquests serveis i això afecta directament al seu benestar en general, al seu equilibri emocional i/o a la salut mental. (Marques de Miranda, et al., 2020, p.6)

A més a més, Vinner, et al. (2020), també destaquen que l'escola no és només un centre on anar a aprendre, sinó que per als nens és el lloc essencial per a socialitzar-se, cosa que no podien fer en aquest temps. (Pedreira Massa, 2020, p.4)

Dit en d'altres paraules, l'escola és un lloc d'interacció social amb els companys, un espai que ofereix als infants diversió, sentiment de llibertat i suport psicològic. El centre escolar impulsa uns hàbits d'activitat física, menjar saludable i higiene personal. (Ghosh, Chatterjee, Dubey i Dubey, 2020, p.228)

Un estudi fet per l'IMMST i la URV a un grup de població d'entre 16 i 64 anys, avaluant l'impacte social de la covid-19 a la ciutat de Tarragona, afirma que existeix una desigualtat econòmica molt gran i un desequilibri en l'àmbit emocional i en el nivell d'estudis: (Anònim, 2021)

➤ Respecte la desigualtat econòmica:

- Un 27'5% de la població, disposa de 30000€ d'ingressos anuals
- Un 26'3% d'aquests, no arriba als 10900€ anuals
- Un 19'1% es troba en situació de pobresa
- Els joves han sofert més ERTOS

➤ Pel que fa a l'estat emocional:

- Un 35,8% dels participants experimenta sentiments negatius com ara intranquil·litat, nerviosisme i/o angoixa com a resposta a les implicacions que s'esdevenen d'un nivell molt baix o nul d'ingressos d'alguns nuclis familiars

➤ Finalment, el nivell d'estudis:

- Existeix relació entre nivell d'ingressos i nivell d'estudis
- A menor nivell d'ingressos i a menor nivell d'estudis, més probabilitat de pèrdua del lloc de treball
- Un 11,5 % dels enquestats es troben en situació de privació en l'accés a l'educació
- Un 25,9% no poden optar a activitats d'oci i de temps lliure

En aquesta línia, el repte que sens presenta és multidimensional. El procés d'acompanyament d'infants i joves ha d'incidir en la qualitat de l'aprenentatge, en l'àmbit de coneixement, en l'àmbit d'interacció social i del propi benestar, perquè d'acord amb els principis de la pedagogia sistèmica, les vivències i experiències viscudes, condicionen aquest aprenentatge. La gestió de les emocions implicades en aquest procés, facilitarà o no la consecució d'aquest objectiu. (Institut Gestalt, 2020)

Aquest abordatge compromet:

- La dimensió de la neurobiologia: la biologia interna de l'ésser determina la seva predisposició per aprendre
- La dimensió sociocultural: tota mena d'experiències, vivències i aprenentatges que han d'estar al servei de l'infant (que fomentaran trets culturals i d'identitat pròpia)
- La dimensió pedagògica: crear contextos d'aprenentatge subtils i profunds (intel·ligències múltiples) en una atmosfera que propicia la interacció
- La dimensió sistèmica: factors emocionals (conscients i inconscients) que se'n deriven de la influència dels patrons transgeneracionals

Considerant tot l'exposat fins ara, i tenint en compte la gran diversitat de dificultats d'aprenentatge, de trastorns del desenvolupament i de problemes de comportament en general, es pot afirmar que els infants amb Necessitats Educatives Especials (NEE) pateixen molt més.

L'impacte psicològic negatiu al que s'han vist sotmeses aquestes persones, alerten del caràcter urgent en què cal intervenir. Es per això que es centra l'atenció en el TDAH i el TEA com a comportaments disruptius més freqüents, que han necessitat sortir d'una forma més evident (controvèrsia del distintiu “mocador blau”).

El TDAH és un trastorn de caràcter neurobiològic, que es caracteritza per la presència de símptomes persistents de falta d'atenció, hiperactivitat i impulsivitat motora i/o vocal més freqüents que els que pertocquen per nivell maduratiu. Aquest trastorn alhora, pot ser comòrbid amb un altre trastorn del desenvolupament i també pot comportar desequilibris emocionals. El TDAH doncs, ocasiona un impacte negatiu al dia a dia de la persona que recau directament sobre el seu benestar psicològic. (Hernández Martínez, Pastor Hernández, Pastor Durán, Boix Lluch i Sans Fitó, 2017, p.32)

Els nens amb TDAH, també han tingut dificultats per seguir instruccions bàsiques, han reduït les habilitats de comunicació i d'autonomia i com a conseqüència s'han agreujat els problemes de relació entre pares i fills. (Stavridou, et al., 2020, p.604).

En un estudi d'infants amb TDAH, s'observa que el seu comportament durant el confinament en comparació amb el seu estat normal, va davallar mostrant un excés d'irritabilitat i de comportaments desafiants. Malgrat això, per la part positiva, els infants que patien pànic a la interacció social, quedaven beneficiats pel fet que no podien interactuar amb ningú extern, fora del seu nucli familiar. (Marques de Miranda et al., 2020, p.5) També es va manifestar la dificultat de concentració i de seguir una rutina diària. (Stavridou, et al., 2020, p.604).

Els trastorns de l'espectre autista (TEA) són alteracions de diverses funcions del sistema nerviós central, que es caracteritzen per la presència de dificultats d'interacció, comunicació social i cognitives. Aquests símptomes poden canviar en funció de l'edat i el grau de desenvolupament. (Departament de Salut, 2015)

De la mateixa manera que els infants amb TDAH, el confinament total també els ha dificultat molt més la vida diària, tant a nivell psicològic com a nivell emocional.

Segons l'American Psychiatric Association, la convivència amb les persones que pateixen del trastorn autista és més complexa que la resta d'individus, a causa dels seus interessos particulars. (Mumbardó-Adam, Barnet-López i Balboni, 2021, p.2) Degut a la seva malaltia són més sensibles al haver de passar per una situació d'aïllament i d'adaptació a nous costums sense tenir una organització, cosa que pot afectar a la seva evolució personal. (Tokatly Latzer, Leitner i Karnieli-Miller, 2021, p.2)

Un estudi va evidenciar que durant el confinament, els autistes presentaven dificultats en la planificació de les seves activitats i un augment de problemes comportamentals. Pellicano i Stears (2020), destaquen a més, altres dificultats generals que probablement alguns d'ells van experimentar en aquells mesos, com són deteriorament de la salut mental, desatenció i exposició als problemes familiars. (Tokatly Latzer, et al., 2021, p.2)

Finalment, l'estudi de Mutluer et al. (2020) dut a terme a Turquia, va comunicar que després del confinament, els problemes de comportament, l'agressivitat, les alteracions en els àpats i el trastorn del son, van créixer. (Siracusano, Segatori, Riccioni, Emberti, Curatolo i Mazzone, 2021, p.2)

D'acord amb aquests arguments, infants amb trastorns del neurodesenvolupament, com són el Trastorn de Dèficit d'Atenció – Hiperactivitat (TDAH) i el Trastorn de l'Espectre Autista, s'han vist afluïts per la falta d'una rutina diària estructurada, que trasbalsava amb presència a la seva salut mental. (Marques de Miranda, et al., 2020, p.5)

2. La música. Beneficis psicològics i emocionals

El terme MÚSICA ha anat estrenyent el seu significat en el temps. Abastava pràcticament totes les arts i les ciències. Ara, la nostra societat actual en conserva únicament la part de la melodia. Es pensa en la Música com a entreteniment, com a element que possibilita el ball, per escoltar en un concert, o bé com a matèria d'estudi en la carrera professional. Però a part de tots aquests aspectes, s'ha comprovat que va més enllà de tot això: és una eina indispensable per quan ens sentim ofuscats o depressius per alguna cosa o quan passem per un mal moment, entre d'altres circumstàncies. En definitiva, és la cura de moltes situacions.

Durant el confinament s'han viscut situacions d'alt estrès emocional i, en algunes famílies les conseqüències i implicacions d'aquesta tensió i incertesa contínua, van tenir efectes que han persistit. Aquests efectes s'han traduït en baixa autoestima i malestar emocional profund entre d'altres.

Davant d'aquesta situació es fa ús de la musicoteràpia, la música es converteix en una eina terapèutica que: (Oneca Carreras, 2014-2015, p. 14-15)

- Afavoreix el canvi de pensaments, sentiments i emocions
- Millora les relacions interpersonals i l'equilibri emocional, físic i psicològic
- Allibera l'energia reprimida, a través del ritme, amb el que aconseguix un equilibri personal
- Reforça l'autoestima (augment de l'autoconfiança) i la personalitat
- Desenvolupa la imaginació, l'atenció, la memòria, la comprensió dels conceptes, la concentració, l'agilitat mental i la reacció, entre d'altres
- Millora el rendiment corporal i motriu
- Afavoreix l'externalització de problemes

Els autors que es citen a continuació corroboren el fet que l'ús de la música és una pràctica saludable, especialment quan es dirigeix als nens.

Díaz, et Giraldez, defensen que “La música és una eina essencial en el treball diari dels mestres”. És una manera de comunicar-se que fa feliç als nens i nenes.

Pica; Peery et al., afegixen que la seva qualitat afavoreix positivament en el desenvolupament de la persona, en aspectes com la creativitat, la socialització amb els altres, la coordinació de moviments, la memòria i el llenguatge, entre d'altres. Així doncs, es pot dir que “la música és el component primordial, que va lligat al procés d'aprenentatge i desenvolupament dels nens i nenes”. (Panchi Culqui, Lara Chala, Panchi Culqui, Panchi Culqui i Villavicencio Álvarez, 2019, p.106)

Serradas Fonseca et al., afirmen que gràcies a la música, les persones poden evocar els sentiments i les emocions, desenvolupades a partir de les habilitats pròpies de la intel·ligència emocional: l'autocontrol, la motivació dels mateixos i les habilitats socials. La intel·ligència emocional lligada a la capacitat intel·lectual, genera un estat de felicitat en les persones.

Al mateix temps, Moreno argumenta que la música afecta a les persones tant a nivell psicològic com a nivell emocional. Per això s'afirma que sigui tant necessari incitar el treball de les emocions i el pensament positiu a través de la música. (Panchi Culqui et al., 2019, p.107)

La intel·ligència emocional (IE) és “la capacitat que tenim les persones per a reconèixer els nostres sentiments propis i els aliens”. Les persones que tenen una IE més alta, sabent utilitzar millor les estratègies i per tant, poden resoldre millor els problemes als quals s'enfrontin. (Gómez Díaz i Jiménez García, 2018, p. 264)

La Música és emoció. Les emocions es desperten mitjançant experimentació i socialització. La música sempre va acompanyada del nostre estat emocional. De la mateixa manera, tota emoció troba el seu lloc en una melodia. Segons com ens sentim, s'escull una música o una altra. De la mateixa manera que pot incitar o despertar una emoció incrementant, potenciant el nostre estat emocional també ens ajuda a esbrinar com ens sentim.

“Les emocions són subjectives, ja que en una mateixa situació, cada persona pot sentir emocions diferents i alhora totes són necessàries. Les emocions no es trien. És veritat que algunes ens fan sentir bé i d'altres ens donen malestar, però totes ens ajuden a fer front a les situacions que la vida ens presenta”. (Duran Salvadó, 2019)

Un procés de dol implica transitar aquestes emocions que ens pertorben i que pot haver viscut un infant a casa perquè ha perdut un familiar o un conegut.

Són pèrdues que sorgeixen inesperadament, sense poder acomiadar-se ni tenir el confort dels amics i familiars a prop teu. En situacions com aquestes, també s'han manifestat conductes fisiològiques com dificultats per dormir, impulsos de ràbia persistents i estats de negació i confusió continua que d'alguna manera afecten al benestar personal i a nivell d'aprenentatge suposa un bloqueig que demanarà esforç i temps per acceptar-lo i poder-lo superar. (Fundació Privada Centre d'Higiene Mental Les Corts, p. 1)

No es pot oblidar que en un procés de dol, l'acompanyament s'allarga en el temps perquè cada individu (depenent de les seves característiques personals, el context, l'edat) respon d'una manera determinada i es pot manifestar més endavant l'emocionalitat retinguda.

La paraula e-moció, té la mateixa arrel que “moviment”, és “el que ens fa moure”. En etimologia, la paraula prové del llatí (*emotio*, -onis) i és una combinació composta per *e(x)* (enfora) i *motio* (moviment, acció, gest). (Duran Salvadó, 2019)

El moviment és la base de tots aprenentatges i aquest concepte es redueix en una sola paraula: la psicomotricitat. La psicomotricitat permet crear un espai on els nens es puguin expressar lliurement, desinhibir-se, gaudir del cos a través del joc i interaccionar en un cotext psicosocial. Alhora, afavoreix una millora a nivell cognitiu, motor, emocional i social del desenvolupament global de la persona. La formació corporal és bàsica per conèixer-se a un mateix, ser conscients de les pròpies emocions i gestionar els conflictes amb els altres. (Forcadell, 2019)

Les emocions són mecanismes que s'originen des del sistema nerviós central i que ens ajuden a reaccionar amb rapidesa davant de successos inesperats, impulsant-nos a actuar i a generar una resposta adequada per a cada situació. (Duran Salvadó, 2019)

Els psicòlegs parlen d'emocions primàries i secundàries. Segons P. Eckman, les cinc emocions primàries són l'alegria, la tristesa, la por, la ira i l'aversion. Només l'alegria ens dona benestar, mentre que les altres ens costa més acceptar-les, perquè al sentir-nos malament no sabem com actuar. Les emocions no expressades, queden intactes a l'amígdala (part del sistema límbic on es processen i emmagatzemen les reaccions emocionals) i es tornen a reviu quan es recorda aquell moment.

Les emocions s'han d'expressar i alliberar-les d'alguna manera, ja sigui fisiològicament (plorant, rient), de manera corporal (amb un gest, a través del moviment, fent esport) o bé musicalment (cantant, tocant un instrument, escoltant una cançó...), verbalment (parlant amb algú, escrivint) o per mitjà de les arts plàstiques (pintant, dibuixant,...). (Duran Salvadó, 2019)

Quan els infants són petits, a partir de la manipulació d'objectes, descobreixen moltes maneres de fer música. (Ryan i Brown, 2013, p.107). Durant els períodes escolars, entre 8 i 12 anys és quan els infants desenvolupen millor les seves estratègies metacognitives i aprenen a regular les seves emocions. La seva maduresa mental és més gran. A més a més, alguns estudis demostren que aquestes estratègies de vegades també poden provocar sensacions desagradables, com l'ansietat o la culpa, entre d'altres. (Melero, Orgilés, Espada i Morales, 2020, p.2)

Exterioritzar les emocions és una manera de despertar la intel·ligència emocional que fa possible la resiliència. Entenent per resiliència la predisposició a pensar que darrere d'un mal moment, sempre hi ha oportunitats a fer un canvi d'actitud i no decaure en les adversitats, que poden perjudicar a les persones. També implica una transformació personal: autoestima. Segons Carpenito, l'autoestima és "l'autoavaluació que una persona fa de sí mateixa". Aquesta visió és fonamental per al benestar psicològic i emocional de l'individu; Branden afegeix que l'autoestima empeny a la persona a seguir endavant amb la vida, a viure el dia a dia i tot i que de vegades costi, si no pot assegurar una plena felicitat, ajuda a aconseguir-la. (Gómez Díaz i Jiménez García, 2018, p.264)

Durant el confinament, moltes persones han reduït la capacitat a ser resilents, és a dir, s'ha perdut la perspectiva, les decisions són més lentes i dificultoses.

Quan la càrrega emocional és gran, hi ha una baixa autoestima, un autoconcepte negatiu, inseguretat, por i la persona no té la força interior per afrontar la situació i no troba la manera d'actuar.

Un bon exemple d'actitud resilient, fins i tot en període de confinament, són aquelles persones que pateixen algun tipus de discapacitat o disfunció. En aquest sentit, s'ha demostrat que les persones amb discapacitat física tenen uns nivells més alts d'intel·ligència emocional, possiblement pel fet que estan més habituats a patir una diferència que els afecta a nivell emocional i de comportament.

D'altra banda, es constata que el seu nivell d'autoestima és més baix que d'altres persones sense discapacitat, probablement per la manca de reforç positiu que aporta la interacció social amb els altres. (Gómez Díaz i Jiménez García, 2018, p.269)

Respecte els individus que pateixen del desordre d'autisme, cal dir que són persones que mostren més interès cap a la música i que són capaços d'interpretar emocions musicals tant en la infantesa com en l'edat adulta. Gràcies a la música, aquesta pobresa d'habilitats comunicatives i la poca socialització queden compensades.

Així doncs, quan parlem de necessitats especials, la música es fa servir com a eina per fer front als trastorns mentals, emocionals, problemes de comportament, necessitats físiques, estres posttraumàtic i desordres alimentaris d'infants i adolescents. (Ruth, Beverley, Stephen, Marcus, 2019, p.153)

3. La música: mesura per minimitzar les conseqüències d'un confinament sobre l'aprenentatge

La música és indispensable en la vida de les persones. Fer ús de la música, canvia la relació cap a un mateix i cap als altres.

Tot l'exposat fins ara explica perquè l'ànim de les persones ha davallat incidint greument en els infants en edat escolar que, de cop i volta han hagut de deixar l'escola i aprendre a veure els amics a través d'una pantalla. Estant davant d'un concepte nou d'escola que demana un temps d'adaptació i acomodació. La situació viscuda ha sigut dura per tots en general perquè ningú hauria pensat mai que en algun moment tot el món s'aturaria i ningú podria sortir de casa. Aquest fet podria haver relativitzat i preparat la consciència dels infants, si prèviament s'hagués conegut el que passaria a posteriori.

En aquest sentit, la música és un instrument que pot ajudar al benestar de les persones en situacions de confinament, especialment pensant en els més petits.

Per aquesta raó s'argumenta què podria aportar l'ús de la música en possibles situacions d'aïllament de tots. Treballar-la des de l'escola, tindria sentit per l'enorme contingut que ofereix però, actualitzant les estratègies d'ensenyament i les metodologies emprades.

Tal com diu Salgado (2005) "els atributs resilients que s'han de desenvolupar durant la infància són l'autoestima, l'empatia, l'autonomia, l'humor i la creativitat".

L'autoestima és la capacitat de donar-se una valoració positiva de sí mateix. L'empatia, és la facilitat de comunicar-se amb els altres. L'autonomia, l'habilitat per actuar controlant els impulsos. L'humor, l'element que permet reduir els nivells d'ansietat i preocupació de qualsevol conflicte i finalment, la creativitat és la capacitat de tenir un pensament innovador i alhora buscar solucions per als problemes socials i afectius. (Rodríguez Betancourt, Guzmán Verbela i Yela Solano, 2012, p. 102-103)

Partint d'aquest precepte, cal buscar un model d'ensenyament que vagi més enllà de les fronteres que s'estableixen com a “matèria de música” i s'obri com a matèria interdisciplinar. Es busca doncs, un aprenentatge vivencial amb sentit musical on es valori la motivació de l'alumnat i l'estimulació de l'autoestima. Una educació musical basada en la creativitat, la improvisació i l'expressivitat.

Tots naixem amb una capacitat innata i amb predisposició per a l'activitat musical. Tots tenim un talent, però el seu desenvolupament a un nivell superior, ja dependrà de les experiències que tingui cadascú, de les oportunitats que s'ofereixin i de la motivació rebuda.

La motivació manté l'aprenentatge en el temps. La motivació suposa un subministrament de glucosa al cervell que actuarà amb més eficiència i també podrà treballar més estona. La motivació genera dopamina que es relaciona amb l'optimisme i amb el plaer. Aquest circuit és importantíssim de cara als aprenentatges i reforça el potencial cerebral.

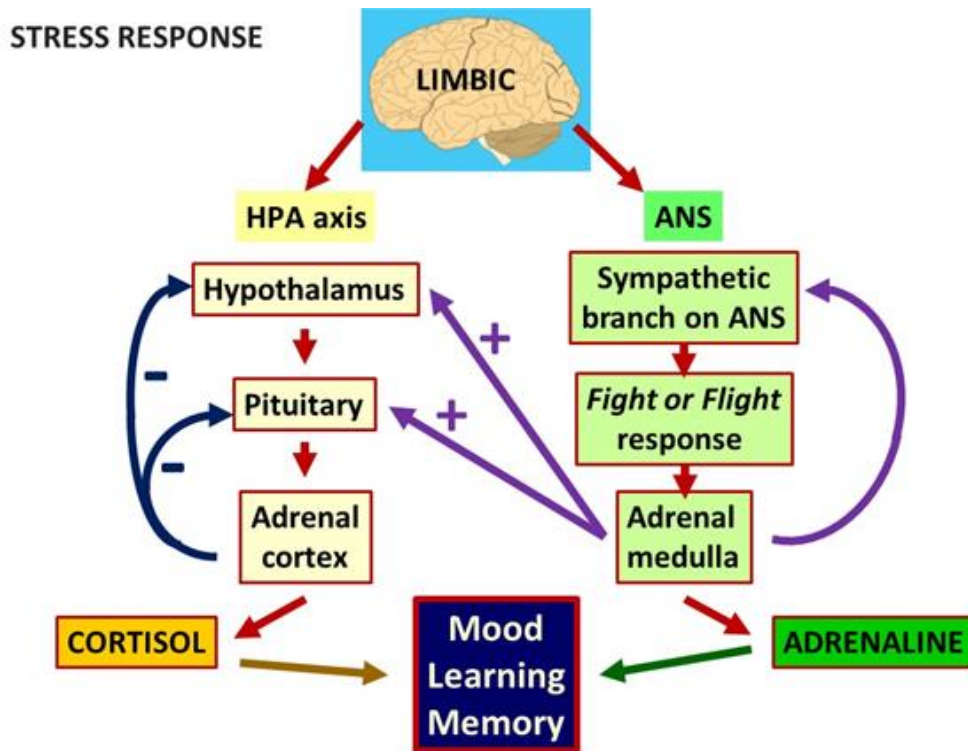
Segons les aportacions del neuròleg David Bueno, els nens han patit un sentiment d'isolació, pel fet d'estar aïllats durant temps dels seus companys i els mestres. En un informe elaborat juntament amb la International Bureau of Education de la UNESCO, argumenta que durant un aïllament prolongat, experimentant estrès per no poder sortir al carrer, parts del cervell es poden veure afectades d'alguna manera i implícitament, alterar les habilitats d'aprenentatge bàsiques i de la memòria.

Aquestes són el sistema nerviós i l'hipotàlem. Quan rebem un estímul estressant, el sistema nerviós autònom s'activa i allibera neurotransmissors de catecolamines tant de la medul·la com del cervell. Les catecolamines preparen el cos per a donar respostes àgils que en conseqüència afecten ràpidament el funcionament en regions cerebrals com són l'hipocamp, l'amígdala i el còrtex prefrontal. (Bueno, 2021)

Per altra banda, també s'activa en resposta a l'estrès, l'eix hipotàlem-pituitari-adrenal, uns deu segons més tard que el sistema nerviós autònom, alliberant corticosteroides com és el cortisol del còrtex suprarenal. El cortisol pot millorar o deteriorar la funció de la memòria, depenent del temps transcorregut entre l'estrès que comporta un succés i el procés de memòria.

D'aquesta manera, si el cortisol s'allibera un temps previ anterior o posterior al succés, pot causar efectes en la memòria. És més, si l'estrès rebut acaba sent crònic, pot danyar l'hipocamp i perjudicar la memòria a llarg termini. A més a més, l'impacte físic rebut per l'estrès, també pot derivar a un esgotament.

Tant els infants com els adolescents busquen contacte amb els altres. No satisfer aquest desig genera un desequilibri cognitiu i crea un sentit d'amenaça (estrès, ansietat, depressió). (Bueno, 2021)

Font: Science of learning Portal. Diagrama dels dos sistemes d'estrès principals (2021)

Per tant, un bon mètode d'aprenentatge afectiu a través de la música, per encarar un confinament que exigeix no poder sortir de casa durant molt temps, partiria dels interessos de l'alumnat a fi de desenvolupar les seves capacitats expressives i perceptives d'allò que els envolta.

Des d'un altre enfocament, seguir els continguts que marca el currículum és interessant però, en realitat, aquests continguts es poden emprar -partint de les necessitats de l'alumnat- com a guia, complement o orientació. Plasmar un currículum obert.

Si es fa una mirada al currículum en l'àrea de música, l'objectiu que es pretén aconseguir és desenvolupar les competències que permetin: interpretar, representar el món, percebre l'entorn i comprendre les manifestacions culturals que tenim al nostre entorn. Aquests objectius s'engloben en tres dimensions: (Ruiz, 2016)

- **Percepció, comprensió i valoració.** Permeten a l'alumne experimentar, comprendre, i valorar les realitats sonores que l'entorn natural i cultural proper.
- **Interpretació i producció.** Comporta expressar sentiments i idees, comunicar-se i gaudir a partir d'interpretacions d'obres musicals.
- **Imaginació i creativitat.** Pretén desenvolupar entre l'alumnat la creativitat i la imaginació, perquè siguin uns individus flexibles i tolerants dins la societat.

Parlant ara dels **continguts**, es posa especial èmfasi a:

- Valorar els sons i sorolls del nostre entorn
- Fer produccions artístiques musicals i interpretar-les de manera individual o en grup
- Ser creatius utilitzant recursos, formes bàsiques dels diferents elements i llenguatges artístics
- Estar satisfet pel treball realitzat
- Gaudir del gust estètic. Preguntar-se “Què sento” i/o “Com em sento” després d'escoltar una peça, fent una tasca concreta, cantant o interpretant una cançó

Així doncs, s'afirma que atenent a les bases que proposa el currículum, l'àrea de música té en compte aquesta part vivencial que fa possible reconèixer, escoltar la música amb atenció i interpretar-la, malgrat que durant el confinament no es va poder dur a terme.

Per materialitzar aquestes implicacions curriculars, la posada en pràctica a l'aula de música, segueix una estructura ben delimitada. A continuació s'exposa el procés que es desenvolupa per aconseguir aquests objectius.

L'aprenentatge posaria el focus en el **moviment** (no dirigit i dansa), el **ritme** (pulsió lliure i percussió corporal) i la **veu** (experimentació de sons i cançó).

El moviment, és un element clau en la pràctica de l'educació musical. Amb el moviment l'infant pot crear, inventar, deixar-se anar, descobrir l'espai, obrir el seu cos, projectar-se cap als altres i retrobar-se a si mateix. L'objectiu sempre és intentar exterioritzar aquella emocionalitat que ha quedat continguda o treure les pors latents. La Biodansa (associar i despertar una sensació a partir del moviment de manera inconscient; fer conscient com el moviment ens pot donar un benestar), com a expressió terapèutica del moviment, pot ajudar a transformar una angoixa en un moment més serè.

La doctora en neurobiologia Lucy Vincent, afirma que “coordinar moviments complexos al ritme de la música, estimula les connexions cerebrals, té efectes positius en el sistema immunitari i millora tant la salut física com la mental”. (Bertrán, 2021, p.1)

Tot això suposa un aprenentatge. Cal un context on l'infant aprengui a adaptar-se a un ambient que faciliti aquesta expressió: escollir un tipus de melodia d'un estil o un altre, decidir si ha de ser instrumental o vocal, valorar si ha de tenir més figura rítmica, si ha de ser d'una veu o més d'una, entre d'altres.

Quan ja es té consciència del cos, es passa a treballar el ritme. En un principi es comença amb un ritme inconscient que acaba generant un aprenentatge a un nivell més profund. Entren en joc la improvisació i la creació a través del joc, la percussió corporal o amb l'ajuda d'un objecte.

La veu al seu torn, és un recurs molt important per a buscar noves maneres d'experimentar i interpretar, iniciant una experimentació des del cos deixant anar una parla desordenada sense sentit. Quan un és capaç d'acceptar la seva veu, es reafirma i es fa present. No poder exterioritzar, implica introversió en si mateix.

Finalment la cançó s'interpreta amb l'acompanyament de la percussió corporal, improvisant onomatopeies o sons precisos, afegint melodies amb instruments, fent cançons a dues veus i altres variants.

Perquè tot això es compleixi, calen aquestes condicions que permetran que una activitat sigui exitosa: la intensitat de la llum, amplitud de l'espai, la temperatura adequada, un ambient càlid.

Quan l'experimentació del moviment acaba, és de vital importància dedicar un temps a la reflexió. Durant uns minuts es busca la manera de verbalitzar què s'ha sentit i expressar com s'han sentit els infants. Es poden utilitzar diferents estratègies: dibuix, fang, paper, pintures, plastilina, construccions de fusta, entre d'altres.

Aquest procés se seguirà sempre de la mateixa manera, adequant-lo al nivell de l'alumnat i a les necessitats que presentin.

Aprenent amb aquesta metodologia de treball, l'alumnat pot expressar-se, comunicar-se i exterioritzar el què sent, alhora que millora la seva autoestima en cas de passar per un mal moment. Són aportacions metodològiques que poden seguir sent emprades des de casa, utilitzant estris de cuina com a instruments musicals, o bé fent instruments amb el mateix material reciclat, utilitzant el nostre cos i fent volar la imaginació creant tot tipus de ritmes. Fins i tot, tenint a l'abast gran diversitat de mitjans tecnològics, es pot fer ús d'aplicacions per a gravar o reproduir pistes i jugar a fer creacions melòdiques espectaculars.

El mestre, com a guia en l'aprenentatge, ha de ser la figura que generi un bon clima a l'aula, exterioritzi sentiments i sàpiga comunicar als seus alumnes. Això s'aconsegueix empatitzant amb l'alumnat (observant, escoltant el que diuen) i ajudant-los a descobrir tot el que es pot fer amb la música, despertant sempre la seva curiositat innata. No hi ha aprenentatge sense emoció. Crear un estat d'equilibri amb la música que porti a l'alumnat a la motivació plena. La figura del docent és clau en la vida de l'alumnat i la seva motivació en l'aprenentatge dependrà en gran part de l'enfocament i la metodologia que el mestre utilitzi a les seves classes.

En cap cas, no es vol prescindir de la importància d'altres continguts de treball musical, però cal prioritzar aquesta part més artística, dinàmica i vivencial per a l'alumnat. D'aquesta manera s'assegura que els infants podran encarar amb més fortalesa i seguretat una nova situació com la viscuda, implícitament afavorint l'àmbit familiar i social. De vegades les petites coses que no es valoren, són les més preuades gràcies al benefici que aporten, i la música, en la seva grandesa ens ho recorda. Les arts plàstiques i la música, activen zones del cervell importants per als aprenentatges, les estimulen i les milloren.

MARC METODOLÒGIC

La part pràctica d'aquest treball centra la mirada en els infants, d'un interval entre 6 als 12 anys. Durant aquest temps, ha sigut la població més afectada per haver de prescindir de totes aquelles activitats de la seva rutina diària. No obstant, també és important analitzar la intervenció els docents per a la millora del benestar dels infants en aquest període.

A partir d'aquestes referències, es pretén valorar quin ús s'ha fet de la música, per part d'alumnes i mestres, i constatar si ha estat considerada un element imprescindible a les seves vides. Aquest anàlisi fora del marc educatiu, sense donar veu a aquesta població, no seria el mateix.

Per a l'anàlisi de dades s'han emprat els instruments següents:

Qüestionari	Dues entrevistes	Graella de registre (2 dies)
(26 alumnes de cinquè curs)	(especialistes de música)	Observació a l'aula

L'observació s'ha dut a terme al llarg de dues sessions d'una hora, després del temps d'esbarjo (20 minuts aprox.). D'acord amb l'horari escolar, l'assignatura d'estudi en aquest moment és matemàtiques. S'inicia a les 12 hores del migdia. El grup observat és una classe de cicle superior: cinquè de primària. Es tracta d'un agrupament de 26 alumnes. L'observació s'ha fet el dimecres de dues setmanes consecutives, segons calendari, l'última setmana d'abril i primera de maig.

A la primera sessió, s'ha observat el comportament de l'alumnat. En la segona, s'ha fet l'audició del tema escollit: cançó d'estil pop-reggae "Memories" de Maroon 5. S'inicia la classe escoltant la melodia d'uns 3 minuts. A continuació comença la classe de Matemàtiques. En aquesta sessió s'ha observat l'actitud dels alumnes davant l'escolta de la peça i el comportament de l'alumnat a la classe de matemàtiques de després. La finalitat d'aquesta activitat ha sigut evidenciar si s'ha produït un canvi d'actitud en el moment de realitzar les activitats d'aprenentatge, respecte l'observat en la primera sessió.

Per a la observació s'ha utilitzat una graella de registre dels ítems concretats, en ambdues sessions. (vegeu tots els instruments als annexos, apartat *instruments de recollida dades*, pàg. 52-58).

4. Punt de partida

El punt de partida del que parteix la investigació que exposa aquest treball és:

“La música ajuda a superar una situació de confinament”

Els requisits que s’enumeren per contrastar aquest supòsit de partida són:

- La música incideix en el benestar dels infants
- La música millora l’aprenentatge dels infants
- La música es considera una eina terapèutica durant un confinament

5. Objectius

Per al redactat dels objectius s’ha tingut en compte, els criteris d’ordenació de la taxonomia de Bloom.

L’objectiu general que es vol aconseguir amb la realització d’aquest treball és:

1. Explicar els beneficis que pot aportar la música en els infants, en un temps de confinament.

Complementat amb els objectius específics següents:

- 1.1. Estudiar els efectes del confinament en infants a nivell emocional.
- 1.2. Estudiar els efectes del confinament en infants a nivell d’aprenentatge.
- 1.3. Demostrar la interdisciplinarietat de la música per a la millora a nivell emocional i d’aprenentatge.
- 1.4. Identificar els beneficis que pot tenir la música a nivell psicològic i emocional.

6. Disseny de la investigació

Introducció i temporització

Per a l'execució d'aquest treball, primerament s'han definit uns objectius que responen als punts clau d'investigació del treball, i a continuació s'ha procedit a elaborar el marc teòric a partir d'informació extreta d'articles científics. Un cop enllestida la part teòrica s'ha dut a terme la part més pràctica començant per la creació dels instruments per a la recollida de dades: una entrevista a mestres especialistes de música, un qüestionari per a un grup d'alumnes i una graella d'observació a l'aula, en una assignatura concreta durant dos dies. Tot seguit s'ha descrit el supòsit de partida, el disseny de la investigació i la metodologia emprada i, finalment, s'ha elaborat els resultats i les conclusions finals obtingudes.

Aquest procés metodològic científic inclou els estudis avalats per científics com: Adibelli, D. i Sumen, A., Ghosh, R., Dubey, M., Chatterjee, S. i Dubey, S., Marques de Miranda, D., da Silva Athanasio, B., Sena Oliveira, AC. i Simoes-E-Silva, AC. Són alguns treballs que corroboren les conseqüències que són objecte d'observació d'aquesta investigació.

En un altre àmbit, destaquen un segon grup de científics que han focalitzat els seus estudis en els beneficis de la música, tant a nivell psicològic com a nivell emocional: Panchi Culqui, WE., Lara Chala, L., Panchi Culqui, JC., Panchi Culqui, RC. i Villavicencio Álvarez, VE., entre d'altres.

Pel que fa a la investigació en el camp educatiu, la metodologia va començar a emprar-se als anys 1960 i 1970 amb una sèrie d'investigacions en l'àrea de medicina criminalista.

Segons opinions d'autors, Driessnack, Souza i Costa (2007) exposen que els mètodes mixtes s'utilitzen per respondre a preguntes d'investigació o validar hipòtesis. Creswell (2008) al seu torn, argumenta que incloure en un mateix estudi metodologies quantitatives i qualitatives una investigació afavoreix una millor comprensió de l'objecte d'estudi. (Pereira Pérez, 2011, p. 17, 20)

Metodologia

L'objecte d'estudi té un enfocament mixt. D'una banda, s'analitzen conceptes clau generals amb la realització d'un qüestionari -enfocament quantitatiu-, i per l'altra, fent entrevistes, que recullen opinions de professionals especialistes en música i aplicant una pauta d'observació en un context determinat, que són els instruments qualitatius.

Donat que la mostra utilitzada és petita no pot donar un resultat quantitatiu que sigui prou significatiu. Per aquesta raó i donat que s'està parlant d'una matèria lligada a les ciències socials, només s'arribarà a comprendre els fets si s'analitzen també, qualitativament. Per tot plegat, s'està parlant d'un paradigma a cavall entre positivista i interpretatiu. I així ho reforcen les tècniques científiques utilitzades en la recollida de dades i avaluació.

Mostra/població

La mostra utilitzada per al present estudi ha sigut variada. Per una banda, un context de 26 alumnes d'una classe de cinquè de primària d'una escola concertada del centre de Tarragona, en el qual s'ha passat un qüestionari i s'ha fet una observació a l'aula. Per l'altra, també han tingut presència dues mestres de primària especialistes de música, una del mateix col·legi que el grup d'aula i l'altra d'una escola pública propera a la ciutat de Tarragona, les quals han respost una entrevista.

S'ha utilitzat aquesta mostra, ja que és l'aula on es va dur a terme el pràcticum II. En l'enquesta, es podria haver utilitzat una mostra més gran d'alumnes, però com que per a l'estudi també s'ha fet una observació a l'aula, es creu important utilitzar sempre la mateixa mostra d'estudi. Paral·lelament per a la importància de la música, es fa una breu entrevista per demanar l'opinió de l'ús de la música des de l'escola durant el confinament, a dues mestres especialistes de música. Una provinent d'un col·legi concertat (el mateix centre on es van fer les pràctiques) i l'altra, una especialista d'una escola pública, pensant que possiblement, l'acabament del curs on-line, hauria sigut diferent en ambdues escoles, ja només partint dels recursos que poden o no tenir les famílies.

Instruments de recollida de dades

Els instruments que s'han utilitzat en aquest estudi han sigut quantitatius i qualitatius. Pel que fa a les tècniques quantitatives, s'ha passat un qüestionari que respon als objectius específics:

- Estudiar els efectes del confinament en infants a nivell emocional (1.1)
- Estudiar els efectes del confinament en infants a nivell d'aprenentatge, des del punt de vista del nen (1.2)
- Identificar els beneficis que pot tenir la música a nivell psicològic i emocional (1.4)

Dins els qualitatius, s'ha fet una entrevista a dues professionals especialistes de música, que respon als objectius específics:

- Estudiar els efectes del confinament en infants a nivell d'aprenentatge, des del punt de vista del docent (1.2)
- Demostrar la interdisciplinarietat de la música per a la millora a nivell emocional i d'aprenentatge (1.3)

I, en segon lloc, una observació a l'aula en una assignatura concreta, durant dos dies, que fa referència als objectius específics:

- Demostrar la interdisciplinarietat de la música per a la millora a nivell emocional i d'aprenentatge (1.3)
- Identificar els beneficis que pot tenir la música a nivell psicològic i emocional (1.4)

Aquests instruments han estat validats per quatre professionals diferents, les dades de les quals es troben als annexos, apartat *dades dels experts*, pàg. 51.

7. Resultats

En aquest apartat es detallen els resultats del qüestionari, tot seguit els resultats de les entrevistes i finalment el resultat de l'observació a l'aula.

- En primer lloc s'analitza el qüestionari respost pels 26 alumnes de cinquè de primària.

1. A casa, normalment amb quina freqüència escoltes música?

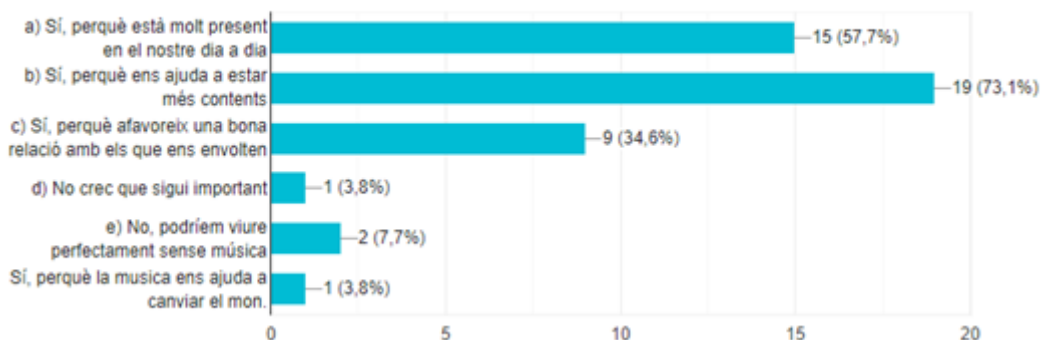

En aquesta primera pregunta, s'observa que la gran majoria de l'alumnat, un 42'3%, escolta música cada dia. També es ressalta que NO hi ha cap infant que no n'escolti mai.

2. Explica'm el per què de la resposta triada

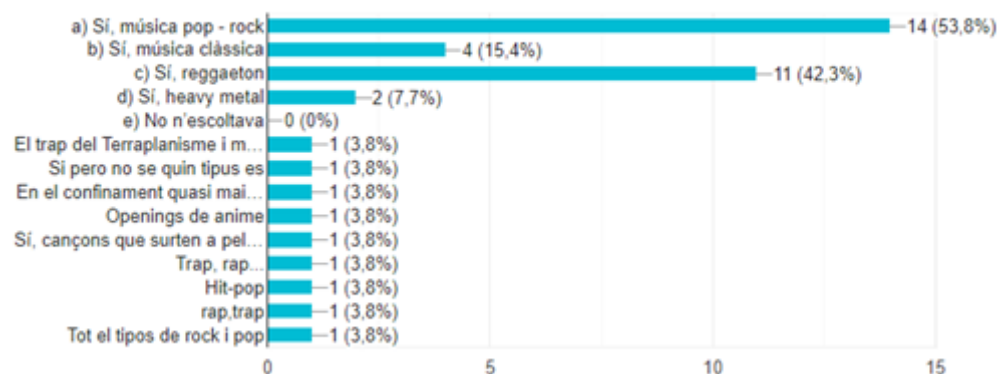
En aquesta pregunta, es pot constatar que gran part de l'alumnat escolta música perquè els relaxa mentre fan els deures, els fa estar tranquils i perquè els agrada escoltar-ne quan tenen una estona lliure (es convida a veure totes les respostes de l'alumnat als annexos, apartat *ampliació respostes del qüestionari*, pàg. 59).

3. Creus que la música és una eina important en la teva vida?

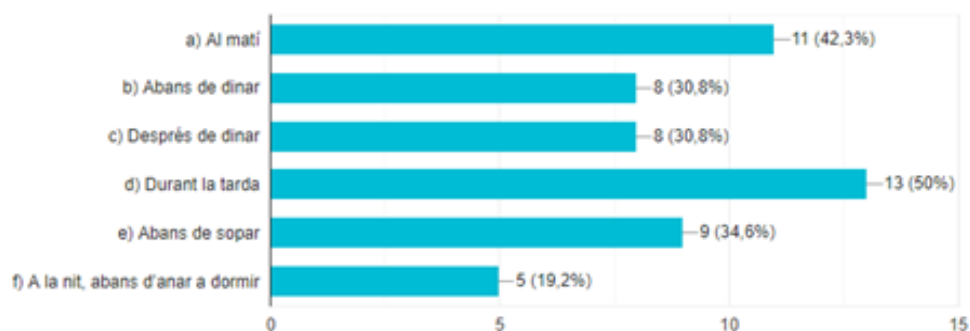
En aquest cas, un notable percentatge del 73'1%, creuen que la música és important perquè els omple d'alegria quan necessiten un canvi i alhora, un 57'7% valoren aquesta importància perquè la troben implícitament al seu dia a dia en moltes ocasions. No obstant, tant sols 2 infants han coincidit que no podrien viure sense la música.

4. Durant el confinament també escoltaves música? Quin tipus de música?

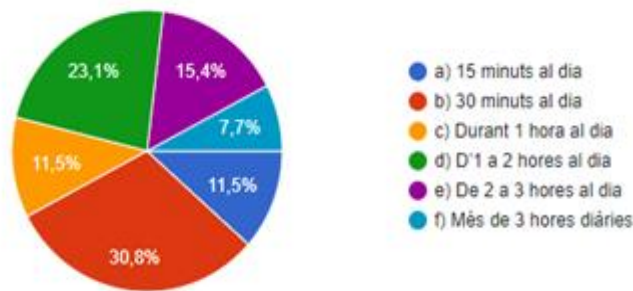
Es torna a reafirmar l'escolta de la música. Una gran majoria dels alumnes coincideixen que durant el confinament van escoltar música, entre les quals destaquen la música pop-rock (53'8%), el reggaeton en segon lloc (42'3%) i la música clàssica (15'4%) com a tercera opció.

5. En quin moment del dia l'escoltaves?

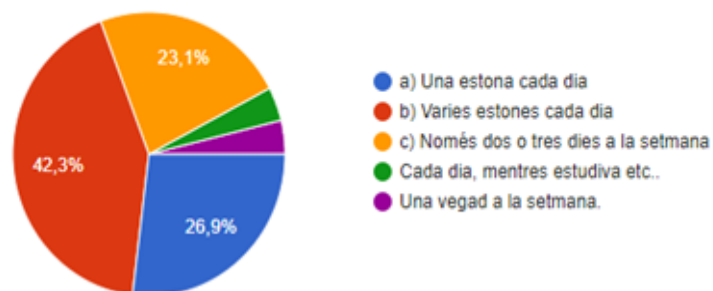
Entre l'alumnat no s'observa un moment en concret en el qual escoltaven música, però destaca el seu ús durant la tarda (50%), seguida de l'estona del matí (42'3%).

6. I quanta estona?

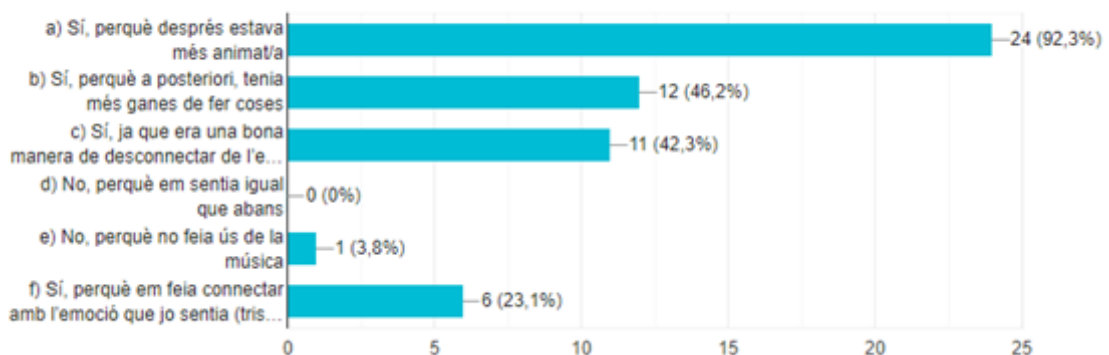
Respecte l'estona d'escolta de la música un 30'8% han respost que durant el confinament en dedicaven uns 30 minuts cada dia, respecte un 23'1% que n'escoltava d'1 a 2 hores al dia, entre els més destacats. Es reafirma doncs, la conclusió anterior d'escoltar música una estona cada dia.

7. I amb quina periodicitat?

Així mateix, gran part dels infants tornen a mostrar que escoltaven música varies estones cada dia (42'3%) i una petita representació que n'escoltava una estona cada dia (26'9%) o bé dos o tres dies a la setmana (23'1%).

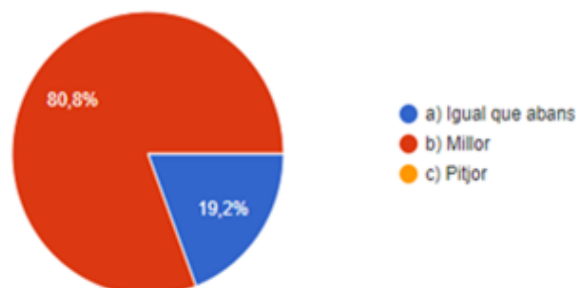
8. Creus que la música feia canviar el teu estat d'ànim?

Un elevat percentatge del 92'3%, ha senyalat que la música canviava el seu estat d'ànim cap a un benestar més positiu, aportant alegria, seguit d'indicar les ganes de

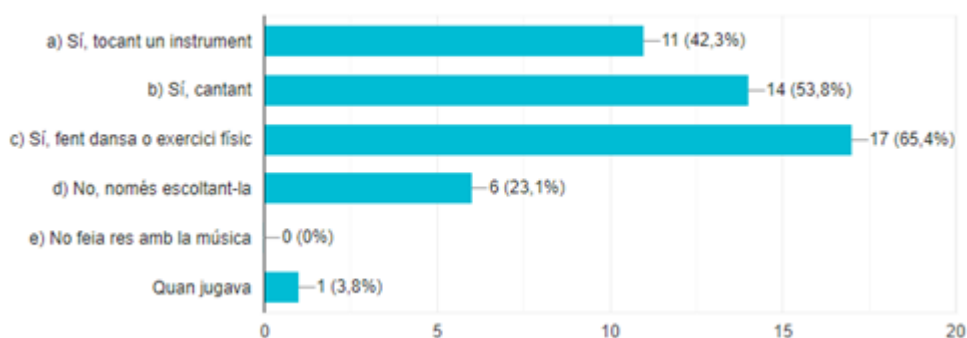
fer més coses i de desconnectar de les classes. Al contrari, cap infant ha dit que continués sentint-se amb el mateix estat d'ànim que tenia prèviament.

9. Com et senties després d'escoltar música?

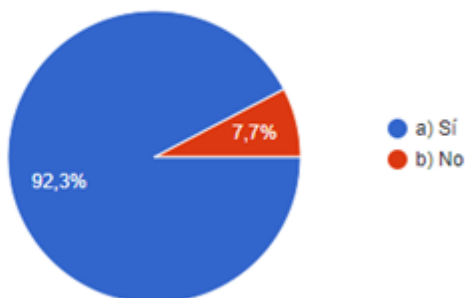
Un 80'8% dels enquestats ha indicat que el fet després d'escoltar música, el seu estat d'ànim canviava a millor, mentre que un 19'2% ha dit que es sentia igual que abans.

10. Has utilitzat la música d'altres maneres?

S'observa que la música a part de ser escoltada també s'ha utilitzat en majoria per fer dansa o exercici físic (65'4%), així com també per cantar (53'8%) o tocar un instrument (42'3%).

11. Si hi hagués un altre confinament, faries més ús de la música?

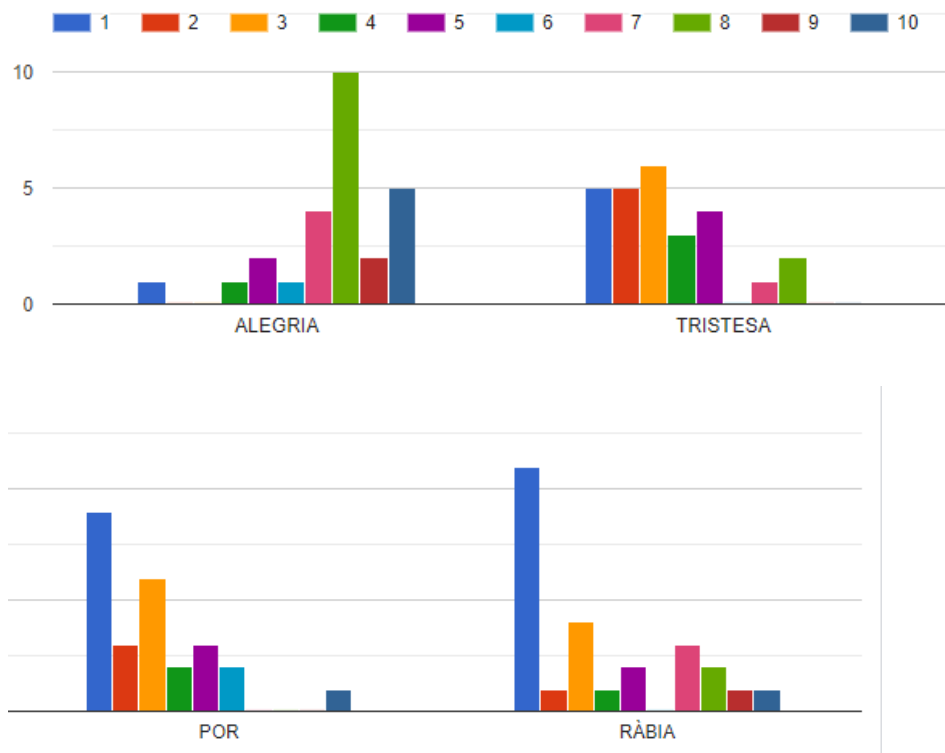

Clarament, una proporció molt elevada d'un 92'3%, han coincidit que en un altre possible confinament, encara utilitzarien més la música.

12. Si a la pregunta anterior has respost AFIRMATIVAMENT, de quina manera?

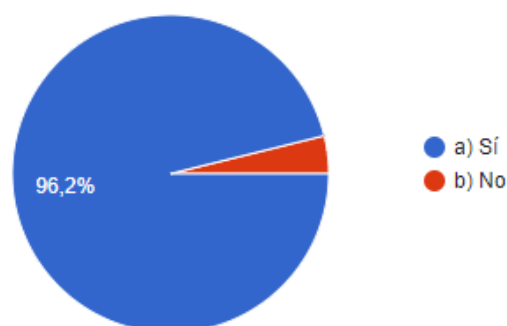
Les respostes mostren que en general farien més ús de la música, destacant sobretot el seu ús tocant un instrument, escoltant més música, fent esport o utilitzant-la de fons per fer els deures (es convida a veure totes les respostes de l'alumnat als annexos, apartat *ampliació respostes del qüestionari*, pàg. 60).

13. Marca amb quina intensitat has viscut alguna d'aquestes emocions durant el confinament, sent 1 GENS i 10 MOLT.

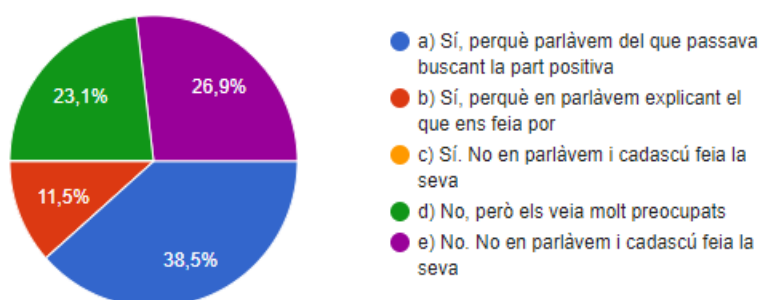
Respecte a les emocions primàries, es destaca que durant el confinament les que es van viure amb més intensitat van ser el sentiment d'alegria, descrita per majoria al 8, en una escala de l'1 al 10. Per altra banda, també hi va tenir una notable presència la tristesa i la por, en alguns casos. La ràbia queda en un lloc més secundari, tenint majoria a l'escala de l'1.

14. A casa, en parlàveu de la situació que estàvem vivint?

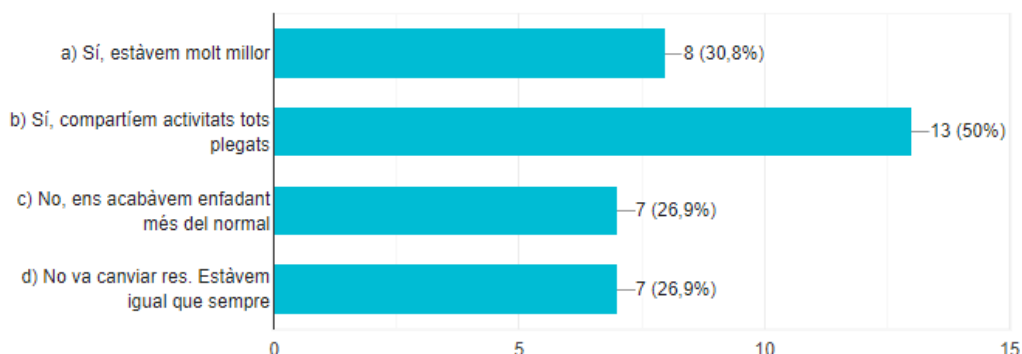
Les enquestes han destacat que gairebé tots els alumnes parlaven de la situació a casa.

15. T'ha afectat la forma de reaccionar dels teus familiars davant aquesta situació? (no poder sortir de casa en tot el dia, haver de fer treball telemàtic, no poder portar-vos al col·legi, no poder visitar als familiars més grans...poden ser alguns exemples)

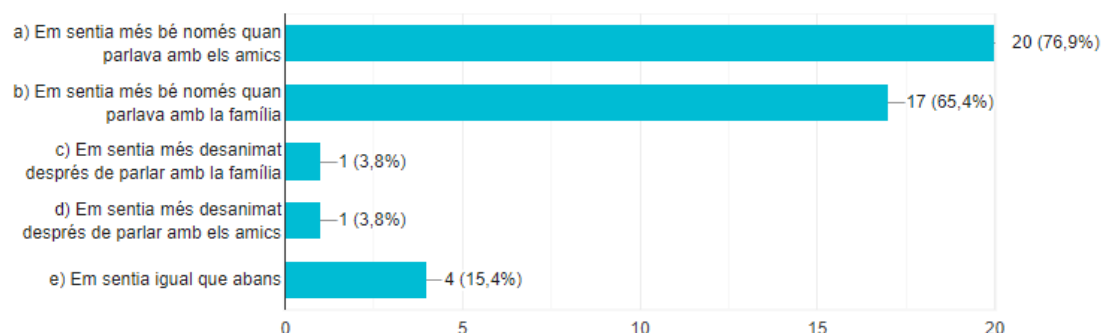
De diferents maneres, els resultats mostren que majoritàriament, un 38'5% dels enquestats, a casa parlaven del que passava pensant en positiu, tot i que un grup nombrós del 26'9% també ha indicat que no tenien aquesta comunicació amb els de casa.

16. Has passat 24 hores del dia tancat a casa amb els teus pares i/o familiars. Creus que aquesta situació ha fet més fàcil la convivència?

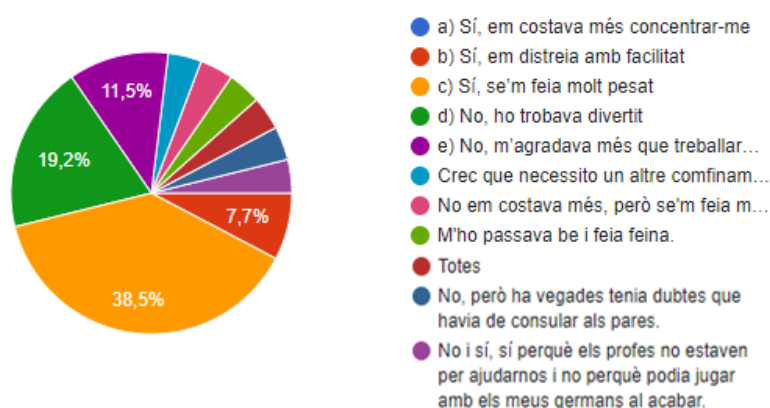
Un 50% de l'alumnat enquestat, ha indicat que el fet d'estar tot el dia amb la família, els va afavorir a compartir més estones junts i fer activitats plegats. Un altre percentatge d'un 26'9% han assenyalat que seguien igual com sempre o bé inclús a estones s'enfadaven més del normal.

17. Durant aquest temps de confinament, moltes nens i nenes han fet trucades i/o videotrucades per parlar amb la família i els amics. SI HA SIGUT EL TEU CAS, quin era el teu estat d'ànim després de comunicar-te amb ells?

Pel que fa a l'estat d'ànim després de comunicar-se fent videotrucada, han coincidit amb majoria que un 76'9% es sentia millor després de parlar amb els amics, seguit d'un 65'4% que també es trobava millor després de parlar amb la família.

18. Respecte a l'aprenentatge, vas tenir dificultats per continuar amb les classes on-line?

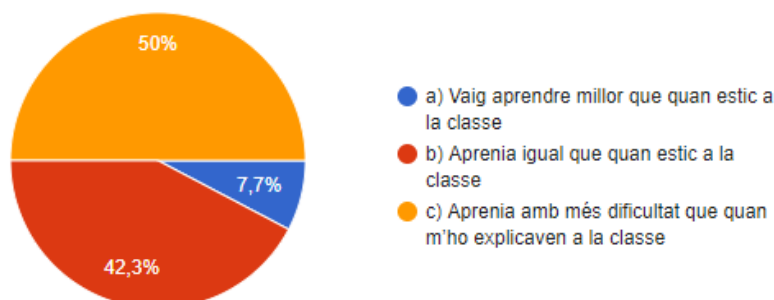
En el cas de l'aprenentatge, un alt percentatge del 38'5%, exposa que van tenir dificultats en continuar l'escola des de casa perquè se'ls feia molt pesat. En canvi, un percentatge d'un 30% aproximadament senyala per una banda que ho trobaven divertit i per l'altra, els va agradar més que treballar estant presents a l'escola.

19. Si tu penses en nens de famílies vulnerables (que tenen greus dificultats econòmiques), creus que van tenir més problemes en seguir les classes via on-line?

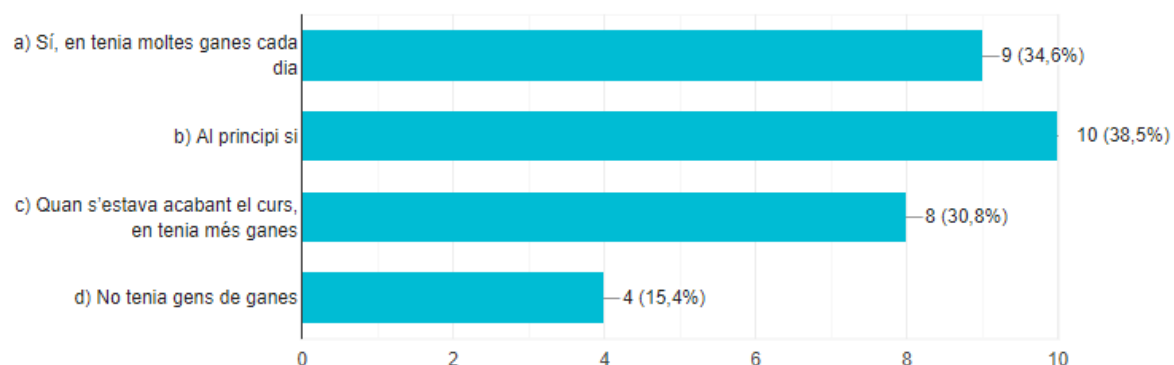
Gairebé més d'una tercera part de la classe han coincidit que nens provinents de famílies vulnerables possiblement haurien tingut més dificultats per a seguir l'aprenentatge des de casa.

20. Com vas ser aprendre a través de la pantalla?

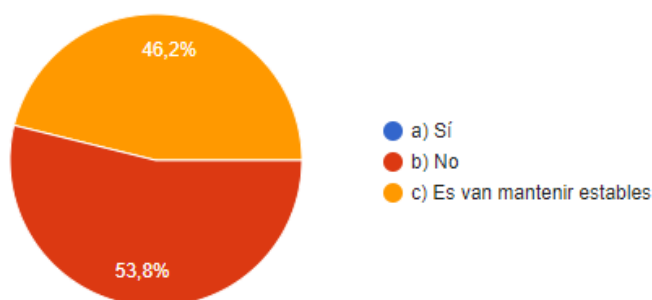
La meitat dels enquestats ha indicat que a través de la pantalla, l'assoliment de l'aprenentatge era més difícil. No obstant, un 42'3% creu que l'aprenentatge va ser igual d'entenedor que des de l'escola.

21. Durant aquests mesos l'escola va continuar des de casa, connectant-vos virtualment. Tenies ganes de fer videotrucades per continuar aprenent?

La següent pregunta ha estat molt variada. Un 38'5% ha respost que en un principi tenien moltes ganes de fer videotrucades per seguir aprenent. Un 34'6%, ha dit que en tenia moltíssimes ganes cada dia i, es destaca un 30'6% que tenia més ganes de seguir fent trucades quan ja acabava el curs escolar.

22. Les teves notes del 3r trimestre, van baixar respecte el 1r i el 2n?

En aquesta qüestió s'observa que més de la meitat dels alumnes (un 53'8%) van obtenir més bons resultats al 3r trimestre. Al contrari, ningú va baixar el rendiment acadèmic.

23. Digues què trobes de positiu i negatiu de seguir classes virtualment. Per exemple: deures, cansament, diversió, aprenentatge,....

Finalment, analitzant els avantatges i els punts febles de fer classes online, com a opcions més escrites han sigut: la comoditat de no moure's de casa i no tenir deures ni fer proves avaluatives, com a punt positiu i, més cansament, estranyesa de no poder interaccionar amb els companys i falta d'ajuda del mestre per a l'aprenentatge, com a punt negatiu. (es convida a veure totes les respostes de l'alumnat als annexos, apartat *ampliació respostes del qüestionari*, pàg. 61).

- A continuació, es fa un anàlisi de les respostes obtingudes a les entrevistes, comparant els punts de vista de les especialistes, tenint en compte que exerceixen en un col·legi concertat i en una escola pública.

A la primera pregunta, qüestionant la importància que té la matèria de música a l'escola, l'especialista de l'escola pública, parla de diferents vessants (a nivell d'alumnes, de professorat, a nivell familiar, des de l'equip directiu i a nivell legislatiu). A nivell d'alumnat argumenta que la importància cap a la música és molt relativa. En gaudeixen però a l'hora de fer les tasques no mostren el mateix interès com en d'altres assignatures més valorades com poden ser matemàtiques o llengües. El conjunt de professors tampoc valoren el sentit que té, en canvi l'esperen per als festivals de nadal, per exemple. També exposa que en cas de no poder assistir en una classe, possiblement el mestre substitut, no impartiria una sessió de música, quan en d'altres matèries, si que es faria el que toca. Pel que fa a les famílies en destaca el concepte equivocat que en tenen. Com diu literalment, "saben que els seus fills en gaudeixen i això ja ho donen per vàlid" i per tant, desvaloren la matèria en comparació a d'altres. A nivell directiu del centre, de vegades també es sent molt depreciada, ja sigui per la limitació setmanal de l'horari o el pressupost econòmic que es destina per invertir-lo en material a l'aula de música. Finalment, parla que a nivell legislatiu és on menys rellevància hi ha, ja que són els primers que pretenen extreure la nota avaluativa de l'assignatura de música i dansa fent mitjana amb la disciplina artística. L'altra mestra, està d'acord que a la música mai se li ha donat la mateixa importància que unes matemàtiques o llengües. Com ella mateixa explica, "les disciplines artístiques són considerades una font d'entreteniment" i no es desconeix l'esforç que comporta per a fer "bona música", emfatitzant el valor de la pràctica musical i vocal, el llenguatge i l'audició musical.

A la següent, es pregunta què podia aportar la música a l'alumnat. La mestra especialista de l'escola pública, exposa que la música potencia moltíssims aspectes: els sentits (sobretot l'auditiu), la memòria, la creativitat, la concentració, el raonament, l'expressió, el llenguatge, el respecte, el desenvolupament motriu (a la dansa i el moviment), l'autoconeixement, la interacció i integració social i l'autoestima entre d'altres. Afegeix que està demostrat que "la música estimula els dos hemisferis cerebrals a la vegada" i també destaca que "la música és el llenguatge de les emocions, on podem exterioritzar amb sons allò que en paraules no podríem o bé no en tindríem suficient". L'especialista del col·legi concertat, recolza la idea aportant que la música també contribueix a desenvolupar la capacitat de treball conjunt, d'enriquiment cultural i de reflexió i relaxació.

Quan es pregunta si la música té incidència en l'estat anímic dels infants, l'especialista de l'escola pública afirma que "la música genera en cada individu una sèrie d'estímuls neuronals invisibles a l'ull humà". L'impacte emocional pot provocar canvis en el ritme i estimula els músculs, entre d'altres. També argumenta que la música permet expressar sentiments i emocions, desenvolupar-se en un entorn social, familiar i educatiu. Per tant deixa clar que la música i el benestar emocional estan lligats i té una incidència molt directa amb l'estat anímic de l'alumnat. L'especialista del col·legi públic reafirma que només el fet d'interpretar cançons, escoltar música i poder gaudir d'un moment diferent, permet a l'alumnat deixar anar tensions.

Qüestionant si la música es treballa multidisciplinàriament a l'escola, l'especialista del centre públic destaca que normalment s'intenta incloure la música en algun projecte, però en cap cas es parla amb l'especialista de música de com fer-ho i al final el que s'acaba treballant és la lletra d'una cançó, que respon més a un treball de llengües o bé posant una audició ser escoltada de manera passiva. Al contrari, ressalta que des de l'àrea de música si que s'intenta treballar de manera interdisciplinària amb d'altres assignatures, com per exemple contextualitzant una cançó (medi social), treballant l'equivalència dels ritmes (matemàtiques) o cantant en d'altres idiomes (llengua anglesa). Per altra banda, l'especialista del col·legi públic comparteix la idea que és complicat però la música de vegades també es pot treballar en d'altres matèries.

Respecte la pregunta 5, si caldria un canvi de metodologia al centre en l'àrea de música, l'especialista de l'escola pública creu que és imprescindible aquest canvi, però ja hauria de venir donat per les institucions educatives. Complementant aquest aspecte, remarca que "la premissa bàsica és que des de les escoles hem de fer créixer l'interès per la música per a omplir les sales de concerts. Hem de contribuir a una societat amb un bon criteri musical". Finalment afegeix que "l'alumnat ha d'experimentar la música en primera persona i només quan la vius, la fas teva". L'especialista del col·legi, alhora, està d'acord que s'hauria de fer un canvi d'enfocament de la matèria, però que deixaria el tema per pensar-lo més endavant.

Preguntant si la música ha sigut un element clau en el confinament, la mestra de l'escola pública assegura que ha ajudat molt als infants a defugir de la realitat que es vivia, ja fos pels concerts que es van dur a terme on-line, concerts de particulars als balcons o ells mateixos fent ús de la música en d'altres formats. Per altra banda, l'especialista del col·legi concertat, afegeix que des de l'escola a ser una eina molt enriquidora perquè les activitats proposades de percussió corporal, fer instruments o aprendre cançons ajudaven a l'alumnat a desconnectar de les altres matèries més feixugues.

Parlant del rendiment acadèmic en l'aprenentatge adquirit en pre-confinament, des del punt de vista com a mestre de primària, l'especialista de l'escola pública, comenta que l'alumnat ha baixat el rendiment escolar. "Hi ha aspectes imprescindibles que no es poden suplantar amb la virtualitat: la interacció social, el joc, la comunicació i l'aprenentatge entre iguals". Destaca que va notar una feblesa en què continguts que ja s'havien assolit abans del confinament, s'havien debilitat. Alhora també destaca que alumnes experimentaven malestars emocionals que encara ara arrossegueu. Per tant, reafirma que l'escola física sempre hi ha d'estar present. L'especialista del col·legi concertat recolza la idea dient que la manera de comunicar-se i fer les coses era complicat, fet que va comportar un nivell d'aprenentatge diferent.

Fent referència a l'estat emocional dels nens durant aquells mesos, la mestra de l'escola pública explica que en general els veia bé, possiblement perquè estaven en un lloc considerat molt segur per a ells/es com era casa seva. L'especialista del col·legi en canvi, afirma que aquests mesos van suposar un canvi d'emocions per a tots. Com a mestra, la va motivar veure que feien les seves activitats per divertir-se i que escoltaven més música que a la classe. "Vaig descobrir moltes coses que no podia veure al dia a dia del col·legi".

A l'últim, es reflexionava si com a docent canviarien la metodologia d'ensenyar música pensant en un possible futur confinament i tenint en compte les conseqüències psicològiques i emocionals que ha comportat en els nens. L'especialista de l'escola pública exposa que si el confinament es donés durant el primer i segon trimestre no canviaria la metodologia, sinó el volum de feina. Si fos però al tercer trimestre continuaria com ja ha fet aquests mesos donant una feina quinzenalment, amb activitats molt senzilles i amb un retorn per part de les famílies. Explica que en cap cas feien videotrucades, sinó que el protocol que es va establir al centre va ser gestionar-ho tot a partir de la plataforma moodle i el blog de l'escola. L'especialista del col·legi en canvi, argumenta que buscaria més activitats per fer amb llenguatge musical i instrumental i sobretot remarca que caldria un sistema adient per posar les notes. "Hauria de trobar un sistema d'avaluació per a poder posar qualificacions de manera més ortodoxa. No era necessari en aquell moment però segur que podria ser útil en un futur".

- Per acabar, s'analitza l'observació directa que es va fer a l'aula de cinquè, durant dos dies, a la classe de matemàtiques.

Sessió 1

En una primera sessió, feta el 28 de febrer de 2021, s'observa el comportament de l'alumnat en una classe de matemàtiques. La sessió és a les 12 hores del migdia, poc després de venir del pati. Fa un dia molt ennuvolat, a punt de ploure. L'alumnat, com a cada classe, està assegut individualment en files d'unes 5 persones. No falta cap alumne, són 26 en total. Estant treballant els nombres mixtos com a repàs per a la prova que tenen el dilluns següent. Només iniciar-se la classe, molts infants ja estan parlant de fons amb el company/a del costat o del darrere. En qualsevol intervenció d'un company per preguntar un dubte, alguns ja aprofiten per parlar i fer xerrameca de fons. Paral·lelament, alguns fan molts sorollets amb el bolígraf i quan se'ls demana una tasca fan la feina amb molta pressa. Estan molt actius.

Per altra banda, es mostren molt participatius: aixequen la mà gran part dels alumnes de l'aula, amb moltíssimes ganes d'explicar la resposta al company o companya que no ho ha acabat d'entendre. Alguns ni esperen al seu torn de paraula, sinó que de l'emoció per explicar el concepte, ja contesten a la mestra. Es mostren atents a qualsevol error que puguin fer els seus companys, per poder sortir ells a la pissarra a modificar aquest error. Tenen moltíssimes ganes de sortir a escriure a la pissarra i molta motivació per aprendre. Tot això contribueix a que la classe sigui dinàmica.

Sessió 2

La segona sessió es duu a terme el dimecres 5 de maig de 2021 a les 12 hores. Fa un dia molt assolellat. Els alumnes estan asseguts individualment, distribuïts en files de 5 persones. Tota la classe hi és present amb un total de 26 alumnes.

Comença la classe de Matemàtiques, després del pati. Aquesta vegada però, abans de començar, se'ls posa una cançó per comprovar si l'aprenentatge a posteriori és més efectiu i més entenedor per als infants. La cançó que s'escolta és "Memories" de Maroon 5, una música d'estil pop-reggae, suau, amb uns intervals melòdics de pocs salts. La música es presenta amb un to baix que convida a la relaxació. Durant l'escolta de la música l'alumnat es mostra relaxat, alegre i uns alumnes en concret, mostren indiferència. Els "petits músics" que hi ha a l'aula (6 o 7 infants que van al conservatori o escola de música) es posen a dirigir la cançó portant alhora el compàs i la pulsació. D'altres es posen a cantar. Tot el conjunt de la classe està relaxat i no se sent ni una mosca del silenci present que hi ha.

Després d'una estona molt tranquil·la, poc a poc comença la classe de matemàtiques. Inici del tema nou introduint el concepte dels percentatges. La mestra comença a fer preguntes de coneixements previs i l'alumnat està molt participatiu. Més de la meitat dels infants que hi ha a l'aula tenen la mà aixecada, alguns inclús, aixequen el cul de la cadira per tenir la sensació de tenir el braç aixecat més amunt. En general, tenen moltíssimes ganes d'aportar la seva opinió. La mestra els ha de tallar per falta de temps.

Tots aquestes aspectes fan que la classe sigui encara més dinàmica que l'observació de l'anterior sessió. Globalment, hi ha moltíssima participació, fins i tot, de vegades se solapen parlant amb els companys de les ganes boges de parlar, moltíssima motivació i una expressió facial molt alegre, mostrant ganes d'aprendre.

En aquesta sessió, els infants més moguts , que feien més sorollets amb el bolígraf la setmana anterior, experimenten un canvi notable. Ara estan més tranquils i no interrompen tant a la classe.

8. Conclusions

Després de fer el buidatge i la discussió dels resultats, s'arriba a unes conclusions que ens afecten de ben a prop.

L'objectiu principal d'aquest TFG és **explicar els beneficis que pot aportar la música en els infants, en un temps de confinament**. A partir d'aquest objectiu se'n deriven els específics, dels quals se n'exposa la resolució a continuació. En la valoració es disposen les respostes més significatives deixant de banda els valors intermitjos.

Estudiar els efectes del confinament en infants a nivell emocional.

Respecte els resultats de la pregunta que fa referència a les emocions viscudes durant el confinament, valorant en una escala de l'1 al 10 s'infereix que un nombre elevat d'alumnes es va sentir molt alegre; en segon lloc s'expressa un sentiment notable de tristesa. El sentiment de ràbia o por no són significatius.

Segons les impressions de les especialistes s'afirma que emocionalment els infants estaven molt contents i ho corroboren les ganes de fer les activitats que proposaven. Quan s'ha preguntat sobre si parlaven de la situació a casa es pot veure que un 39% aproximadament, en parlaven buscant la part positiva, mentre que un 20% dels alumnes, indiquen que no en parlaven però mostraven preocupació o bé directament. Una mostra també d'un 20% apuntava que no en parlaven i cadascú feia la seva sense parlar-ne.

Pel que fa a la relació familiar a casa, el 50% dels enquestats asseguren que el fet d'estar junts va afavorir la convivència compartint activitats plegats, mentre que al voltant d'un 27% assenyala que s'acabaven enfadant més del normal o bé, estaven com sempre.

Preguntant sobre l'estat d'ànim que sentien els infants després de parlar amb les famílies o els amics, es dona el cas que gairebé uns 20 alumnes es sentien molt millor tant parlant amb els familiars que els amics, mentre que 4 persones no mostraven canvis en el seu estat anímic.

Paral·lelament, dels estudis que s'han fet a la URV es demostra que el grau de satisfacció davant la vida ha baixat respecte abans de la crisi de la covid, de forma considerable. Per tant, es constata el grup de satisfacció i això com a societat, ens ha de preocupar.

Els infants s'han vist influenciats pels sentiments de por, patiment, nerviosisme i incertesa que expressava la família. La pedagogia sistèmica és una eina per a comprendre i acompanyar emocionalment la xarxa de les relacions familiars. Mitjançant un estudi de la família, es pot intuir de què pateix un infant, quin és el desajust en la família. La gestió d'aquestes emocions farà que l'infant pugui minimitzar aquests efectes i acceptar-se.

Estudiar els efectes del confinament en infants a nivell d'aprenentatge.

Preguntant sobre les dificultats en continuar l'aprenentatge des de casa i agafant només els més destacats, quasi un 50% dels enquestats asseguren un cansament rotund. D'altra banda s'equilibra el percentatge dels que ho troben divertit (11%) respecte d'aquells a qui agradava més treballar a l'escola (11%).

Des del punt de vista de les especialistes argumenten que en una situació similar intentarien buscar activitats amb més continguts d'escolta musical. D'altra banda reduirien el volum de feina.

Respecte l'ús de les tecnologies per a fer videotrucades per continuar aprenent, no hi ha hagut múltiples respostes. En un interval que va entre el 35% l'alumnat mostrava molta predisposició per continuar aprenent. Així mateix, un altre 35% també expressava molta motivació en un inici de les classes virtuals. Aquesta diversió es manifestava en la comoditat d'estar a casa i no haver d'aixecar-se aviat ni moure's per anar a escola, i en no haver de fer exàmens. Contràriament a tot això no els agradava el fet de no poder interaccionar amb els seus amics i en alguns casos, tenir dificultats en la comprensió del que es demana. Per un 15% treballar d'aquesta manera els hi ha suposat un gran obstacle.

Segons la neurociència aprendre és un instint biològic. Des que naixem busquem interaccionar amb els altres. No satisfer aquest desig genera un desequilibri cognitiu i genera estrès continu. Aquest estrès es tradueix en dificultats d'aprenentatges i en una reducció de la capacitat reflexiva. Davant aquest precepte és primordial evidenciar l'aprenentatge a partir de la motivació i de la experiència directa.

 Demostrar l'ús de la música de manera interdisciplinària per a la millora a nivell emocional i d'aprenentatge.

Quan es parla de la importància de la matèria de música a l'escola i es demana l'opinió de les especialistes, s'entreveu que la música sempre s'ha menyspreat respecte les matèries troncales com les matemàtiques o les llengües i el seu ús es redueix a fets puntuals.

D'acord amb el resultat obtingut, es pot veure com la opinió de les especialistes corrobora que la música i les emocions estan interrelacionades. Tot i que no se'n sigui conscient, cada individu genera una sèrie d'estímuls davant l'escolta d'una peça que pot provocar canvis en l'estat anímic de cada infant.

Queda palesa que la música a l'escola es treballa multidisciplinàriament, les especialistes coincideixen en què per part dels continguts de la matèria de música en moltes ocasions es treballen en altres àrees, conscient o inconscientment. Caldria que les altres assignatures disposessin de la música per facilitar l'aprenentatge de conceptes propis.

A partir de l'observació. S'ha deduït que després d'una escolta musical, l'aprenentatge a l'aula és més efectiu, motivador i entenedor per a l'alumnat. Aquesta pràctica es va concentrar en l'escolta d'una cançó concreta i en un horari definit. Seria molt interessant i profitós fer un bon treball de seguiment veient la influència de la música i atenent a totes les seves variables. Conseqüentment, s'observaria la reacció dels infants davant d'estils de música ben diferents, en horaris i dies diversos i en més d'una assignatura.

Des d'un punt de vista extern, sembla que gaudir de la vida és molt fàcil però, no es tenen en compte la història personal, les experiències viscudes, el seu context, edat i fins i tot, les dificultats que pugui tenir cadascú al darrere. La música potencia una bona autoestima i un pensament positiu, però requereix un esforç propi per part de l'individu, que depèn en tot moment del seu estat emocional i psicològic.

No tots els infants manifesten els mateixos símptomes i amb la mateixa intensitat. S'ha constatat un fort vincle entre la música i l'estat d'ànim de cada persona. Fer i escoltar música són experiències úniques i irrepetibles. Un individu mai sent o expressa exactament el mateix amb la mateixa melodia. Així doncs, treballar la música des de les diferents àrees curriculars pot afavorir un bon desenvolupament de la memòria, el llenguatge, la intel·ligència i la interacció social de l'infant.

Identificar els beneficis que pot tenir la música a nivell psicològic i emocional.

D'acord amb els resultats obtinguts a les preguntes del qüestionari sobre la música, s'observa per unanimitat que els enquestats escolten música diàriament. Les respostes més freqüents diuen que escolten música perquè els ajuda a sentir-se còmodes amb ells mateixos, els agrada escoltar-ne i els convida a estar tranquils.

Respecte si la música és una eina important en les nostres vides, un nombre elevat d'alumnes creuen que sí perquè els transmet alegria i perquè està present en la seva vida diària. Només un 7'7% ha assegurat que no podrien viure sense la música. Paral·lelament, l'opinió de les especialistes, corroboren aquesta visió de l'alumnat. La música ha sigut una eina clau al seu dia a dia, ja que gran part del dia el passaven escoltant cançons, veure concerts on-line i fent percussió corporal, entre d'altres coses.

Durant el confinament també es va fer un ús elevat de la música. Com apunten els resultats obtinguts al qüestionari, la gran majoria de l'alumnat va escoltar música d'estil pop-rock (53'8%), reggaeton (42'3%) i música clàssica (15'4%), normalment durant uns 30 minuts al dia, tot i que quan es pregunta a la periodicitat de l'escolta també es destaca que gran part dels enquestats n'escoltaven varies estones cada dia.

Preguntant als infants si durant el confinament la música els feia canviar el seu estat d'ànim un 92'3% afirma que després d'escoltar música es sentia més animat, mentre que d'altres respostes oscil·len cap al 40% i senyalen que l'escolta de la música els donava més ganes de fer coses i també els ajudava a desconnectar de l'escola. En un nivell més baix, un 23'1% expressen que la música els ajudava a connectar amb l'emoció que sentien.

No només van utilitzar la música com a audició, sinó que veient els resultats de la pregunta que fa referència als diversos usos de la música, entre el 40 i el 50% de les respostes apunten que també l'utilitzava cantant o tocant un instrument i, vora un 65% l'utilitzava també per dansar o fer exercici físic.

Inferim a partir dels resultats que quasi la totalitat dels alumnes enquestats, farien més ús de la música en totes les variants, si haguessin de viure una situació similar al confinament viscut.

La música ha tingut un recorregut molt gran a la història i sempre ha estat present a la societat. Al segle XIX es va començar a utilitzar per primera vegada com a eina terapèutica, el que defineix el terme Musicoteràpia, perquè es demostrava que la música podia servir com a teràpia en molts aspectes i obtenir-ne beneficis: millora de les relacions interpersonals, afavoriment de canvi de pensaments i sentiments, alliberació d'energia retinguda, reforç de l'autoestima, entre d'altres. Alhora, ens fa més participatius i afavoreix el benestar físic, mental i emocional.

La música es treballa pensant en els alumnes. Per tant el mestre, sempre ha de tenir present la seva emocionalitat i això alhora es converteix en xarxa, teixint un vincle durador. També estimula la imaginació i la creativitat dels infants. Fomenta l'autoestima i promou el desenvolupament social, emocional i intel·lectual. Per tant, fer un ús de la música és essencial per a la vida dels infants.

➤ Conclusions personals

Finalment, com a especialista de música he de ser conscient que moltes vegades, allò que per un altre serà commovedor i significatiu pot ser que no ho sigui per mi. M'ha sorprès descobrir moltes més coses de la meua pròpia sensibilitat que no esperava, després de fer la pràctica d'observació a l'aula amb els infants. Un d'ells va venir a donar-me les gràcies per haver posat aquella cançó ja que l'havia fet recordar tots els bons moments que havia viscut amb els seus familiars que ja no tenia. Fer aquesta pràctica m'ha fet canviar la mirada cap als alumnes. Ser respectar cada individualitat i identitat a cada infant, perquè la música arriba d'una forma diferent a cadascú, ja que cadascú té unes particularitats diferents.

M'he sentit encoratjada rebent el recolzament per part de les mestres especialistes en el moment de fer-les-hi l'entrevista. No m'esperava que la reacció davant de les meves preguntes fos la que he obtingut. Aquesta reacció m'ha sorprès en positiu, m'ha fet canviar la mirada cap als altres. Això m'aporta un nou aprenentatge que m'ajuda a ser més conscient com a persona i em dona una perspectiva més clara com a professional. Per tant, he complert les meves expectatives. Un cop més la música com a art m'ha ajudat a integrar aquest aprenentatge i he vist que puc influir en d'altres persones sense ni tan sols plantejar-m'ho.

Com a investigadora m'he adonat que l'ús d'un instrument que un principi era dissenyat per un objectiu, també m'ha servit com a argument per reforçar un altre objectiu pel que no estava destinat. Això m'ha ensenyat a redirigir la informació que he recopilat en l'anàlisi dels resultats.

Per acabar, cal tenir present que aquest treball ha respectat l'estructura de la metodologia científica i tenint en compte els paradigmes a seguir m'agradaria que totes les conseqüències exposades fossin aplicables i ampliables en un futur proper amb la finalitat de canviar la mirada i transformar la visió de l'educació. Tot el que he explorat en aquest treball pretén ser una proposta de futura pràctica per tal que incideixi en la millora emocional dels infants, sempre tenint en compte l'aula. L'escola ha de pensar més en l'àmbit personal i emocional, sense prioritzar els continguts. La música és una eina excepcional.

9. Bibliografia

- Adibelli, D. i Sumen, A. (2020). The effect of the coronavirus (COVID-19) pandemic on health-related quality of life in children. *Children and Youth Services Review*, 119. doi: 10.1016/j.chidyouth.2020.105595
- Anònim. L'IMSST i la URV presenten els resultats de l'estudi sobre l'impacte social de la COVID-19 a la ciutat. (12 de gener de 2021). *Tarragona, serveis a les persones: Ajuntament de Tarragona*. Recuperat de: <https://www.tarragona.cat/serveis-a-la-persona/noticies/serveis-a-les-persones/noticies-2021/limsst-i-la-urv-presenten-els-resultats-de-lestudi-sobre-limpacte-social-de-la-covid-a-la-ciutat-de-tarragona>
- Arantes de Araújo, L., Veloso, CF., de Campos Souza, M., Coelho de Azevedo, JM. i Tarro, G. (2020). The potential impact of the COVID-19 pandemic on child growth and development: a systematic review. *Journal de Pediatria*. doi: 10.1016/j.jped.2020.08.008
- Bertrán, JM. (26 de març de 2021). ¿La música estimula la salud? *Diari de Tarragona*. Recuperat de: <https://lectura.kioskoymas.com/diari-de-tarragona>
- Bueno, D. (15 de març de 2021). The COVID-19 pandemic has profoundly altered educational dynamics, affecting students' emotional states and consequently their learning and well-being. To cope with this situation, efforts must be made to reduce students' stress, anxiety, and feelings of loneliness and isolation. *Science of learning portal*. Recuperat de: <https://solportal.ibe-unesco.org/education-in-times-of-covid-19-how-does-stress-affect-learning/>
- Departament de Salut. (2015). *Autisme*. Canal Salut. Recuperat de: <https://canalsalut.gencat.cat/ca/detalls/article/Autisme-00001>
- Duran Salvadó, C. (27 d'abril de 2019). El joc de les emocions [guia didàctica]. Recuperat de: www.cristinaduranmusica.weebly.com
- Forcadell, X. (7 de novembre de 2020). Conferència Psicomotricitat: Eines i Recursos. Dr. Xavi Forcadell. [arxiu de vídeo]. Recuperat de: <https://www.youtube.com/watch?v=QW17fJJRh0s>

- Fundació Privada Centre d'Higiene Mental Les Corts. (s.d.). *Com fer front a la mort d'un ésser estimat en temps de covid-19* [infografia]. Sanitat i Salut de l'Ajuntament de Barcelona. Recuperat de: <https://ajuntament.barcelona.cat/sanitatisalut/ca/canal/qui-som>
- Ghosh, R., Dubey, M., Chatterjee, S. i Dubey, S. (2020). Impact of COVID-19 on children: Special focus on psychosocial aspect. *Minerva Pediatrica*, 72, 226-235. doi: 10.23736/S0026-4946.20.05887-9
- Gómez Díaz, M. i Jiménez García, M. (2018). Inteligencia emocional, Resiliencia y Autoestima en personas con discapacidad física y sin discapacidad. *Enfermería Global*, 17(50), 263-283. doi: 10.6018/eglobal.17.2.291381
- Hernández Martínez, M., Pastor Hernández, N., Pastor Durán, X., Boix Lluch, C. i Sans Fitó, A. (2017). Calidad de vida en niños con trastorno por déficit de atención con o sin hiperactividad (TDAH). *Revista Pediatría Atención Primaria*, 19 (73), 31-39. Recuperat de: www.pap.es
- Institut Gestalt (22 de juliol de 2020). En què consisteix la Pedagogia Sistèmica – Carles Parellada [arxiu de vídeo]. Recuperat de: <https://www.youtube.com/watch?v=Og75130br4A>
- Marques de Miranda, D., da Silva Athanasio, B., Sena Oliveira, AC. i Simoes-E-Silva, AC. (2020). How is COVID-19 pandemic impacting mental health of children and adolescents?. *International Journal of Disaster Risk Reduction: IJDRR*, 51. doi: 10.1016/j.ijdr.2020.101845
- Melero, S., Orgilés, M., Espada, JP. i Morales, A. (2020). How does depression facilitate psychological difficulties in children? The mediating role of cognitive emotion regulation strategies. *Clinical psychology & psychotherapy*. 1-10. doi: 10.1002/cpp.2516
- Mumbardó-Adam, C., Barnet-López, S. i Balboni, G. (2021). How have youth with Autism Spectrum Disorder managed quarantine derived from COVID-19 pandemic? An approach to families perspectives. *Research in developmental disabilities*, 110. doi: 10.1016/j.ridd.2021.103860
- Oneca Carreras, N. (2014-2015). *Musicoterapia: fundamentos, aspectos prácticos y aplicación a niños hospitalizados* (Treball de Final de Grau). Universitat de Navarra, Pamplona, Espanya. Recuperat de: <https://dadun.unav.edu/bitstream/10171/39653/1/Noelia%20Oneca.pdf>

- Panchi Culqui, WE., Lara Chala, L., Panchi Culqui, JC., Panchi Culqui, RC. i Villavicencio Álvarez, VE. (2019). Influencia de la música en el desarrollo motriz y emocional en niños de 8-10 años. *Revista Cubana de Investigaciones Biomédicas*, 38(2), 104-121. Recuperat de: <http://www.revibiomedica.sld.cu/index.php/ibi/article/view/283>
- Pedreira Massa, JL. (2020). Salud mental y covid-19 en infancia y adolescencia: visión desde la psicopatología y la Salud Pública. *Revista Española de Salud Pública*, 94. Recuperat de: www.mscbs.es/resp
- Pereira Pérez, Z. (2011). Los diseños de método mixto en la investigación en educación: Una experiencia concreta. *Revista Electrónica Educare*, XV(1), 15-29. Recuperat de: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=194118804003>
- Red de Investigación interdisciplinar para la PROMoción de la salud mental y bienestar EMocional en los jóvenes. (Red PROEM). (2018). PROCARE: INICIATIVA PARA APOYAR EMOCIONALMENTE A ADOLESCENTES. Recuperat de: <https://redproem.es/daremosprocare/>
- Rodríguez Betancourt, HR., Guzmán Verbela, L. i Yela Solano, N. (2012). Factores personales que influyen en el desarrollo de la resiliencia en niños y niñas en edades comprendidas entre 7 y 12 años que se desarrollan en extrema pobreza. *International Journal of psychological research*, 5(2), 98-107. Recuperat de: <http://www.scielo.org.co/pdf/ijpr/v5n2/v5n2a11.pdf>
- Ruiz, M. (2016). *Currículum educació primària*. Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- Ruth, G., Beverley J., Stephen B. i Marcus S. (2019). Rock drumming enhances motor and psychosocial skills of children with emotional and behavioral difficulties. *International Journal of Developmental Disabilities*, 65(3), 152-161. doi:10.1080/20473869.2018.1429041
- Ryan, TG. i Brown, K. (2013). Musical Creativity: Measures and Learning. *Journal of Elementary Education*, 22(2), 105-120. Recuperat de: http://pu.edu.pk/images/journal/JEE/PDF-Files/Article%20No.%208_V22_2_12.pdf

- Siracusano, M., Segatori, E., Riccioni, A., Emberti, L., Curatolo, P. i Mazzone, L. (2021). The Impact of COVID-19 on the Adaptive Functioning, Behavioral Problems, and Repetitive Behaviors of Italian Children with Autism Spectrum Disorder: An Observational Study. *Children*, 8(2). doi: 10.3390/children8020096
- Spinelli, M., Lionetti, F., Setti, A. i Fasolo, M. (2020). Parenting Stress During the COVID-19 Outbreak: Socioeconomic and Environmental Risk Factors and Implications for Children Emotion Regulation. *Family Process*. doi: 10.1111/famp.12601
- Stavridou, A., Stergiopoulou, A., Panagouli, E., Mesiris, G., Thirios, A., Mougiakos, T.,... Tsitsika, A. (2020). Impact of the COVID-19 lockdown on antenatal mental health in Greece. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 74, 602–631. doi: 10.1111/pcn.13135
- Tokatly Latzer, I., Leitner, Y. i Karnieli-Miller, O. (2021). Core experiences of parents of children with autism during the COVID-19 pandemic lockdown. *Autism: the international journal of research and practice*. 1-13. doi: 10.1177/1362361320984317

10. ANNEXOS

➤ Dades dels experts

Nom i cognoms	Cristina Granell Montserrat
Lloc de treball	Escola Pere Virgili
Titulació acadèmica	Magisteri musical i d'educació especial
Anys d'experiència professional	25 anys

Nom i cognoms	Laura Reverté Queral
Lloc de treball	Escola Pere Virgili
Titulació acadèmica	Magisteri Musical
Anys d'experiència professional	12 anys

Nom i cognoms	Olga Fortuny Figuerola
Lloc de treball	Col·legi Vedruna Sagrat Cor
Titulació acadèmica	Diplomada en Professorat d'EGB
Anys d'experiència professional	26 anys

Nom i cognoms	MIREIA CALVO MONNÉ
Lloc de treball	PSICÒLOGA SANITÀRIA I ESCOLAR
Titulació acadèmica	PSICOLOGIA
Anys d'experiència professional	+15 anys

➤ Instruments d'avaluació

Qüestionari per a l'alumnat

El qüestionari que et presento pretén recollir informació sobre la visió que tens de la música en un context general, de l'ús que n'has fet durant el confinament i d'altra banda, com s'ha vist afectat el teu procés d'aprenentatge en aquest tancament.

Comencem per les preguntes de música de caire general.

1. A casa, normalment amb quina freqüència escoltes música?
 - a) Més de 2 hores cada dia
 - b) Una estona cada dia (menys d'1 hora)
 - c) Quan tinc estones lliures
 - d) Algun dia
 - e) No n'escolto mai
2. Explica'm el per què de la resposta triada. (Resposta lliure)
3. Creus que la música és una eina important en la teva vida? (Pots seleccionar més d'una resposta)
 - a) Sí, perquè està molt present en el nostre dia a dia
 - b) Sí, perquè ens ajuda a estar més contents
 - c) Sí, perquè afavoreix una bona relació amb els que ens envolten
 - d) Sí, altres:
 - e) No crec que sigui important
 - f) No, podríem viure perfectament sense música

Seguidament, fem referència a l'ús de la música en el confinament.

4. Durant el confinament també escoltaves música? Quin tipus de música? (si no coneixes del tot segur el tipus de música que escoltaves, m'ho pots preguntar)
 - a) Sí, música pop - rock
 - b) Sí, música clàssica
 - c) Sí, reggaeton
 - d) Sí, *heavy metal*
 - e) Sí, altres:
 - f) No n'escoltava
5. En quin moment del dia l'escoltaves? (Pots seleccionar més d'una resposta)
 - a) Al matí
 - b) Abans de dinar
 - c) Després de dinar
 - d) Durant la tarda
 - e) Abans de sopar
 - f) A la nit, abans d'anar a dormir

6. I quanta estona?

- a) 15 minuts al dia
- b) 30 minuts al dia
- c) Durant 1 hora al dia
- d) D'1 a 2 hores al dia
- e) De 2 a 3 hores al dia
- f) Més de 3 hores diàries

7. I amb quina periodicitat?

- a) Una estona cada dia
- b) Varies estones cada dia
- c) Només dos o tres dies a la setmana
- d) Altres:

8. Creus que la música feia canviar el teu estat d'ànim? (Pots seleccionar més d'una resposta)

- a) Sí, perquè després estava més animat/a
- b) Sí, perquè a posteriori, tenia més ganes de fer coses
- c) Sí, ja que era una bona manera de desconnectar de l'escola
- d) No, perquè em sentia igual que abans
- e) No, perquè no feia ús de la música
- f) Sí, perquè em feia connectar amb l'emoció que jo sentia (tristesa, ràbia, solitud, por)

9. Com et senties després d'escoltar música?

- a) Igual que abans
- b) Millor
- c) Pitjor

10. Has utilitzat la música d'altres maneres? (Pots seleccionar més d'una resposta)

- a) Sí, tocant un instrument
- b) Sí, cantant
- c) Sí, fent dansa o exercici físic
- d) Sí, altres:
- e) No, només escoltant-la
- f) No feia res amb la música

11. Si hi hagués un altre confinament, faries més ús de la música?

- a) Sí
- b) No

12. Si a la pregunta anterior has respost afirmativament, de quina manera? (Resposta lliure)

- [illegible]

- a) Sí b) No

- Sí, perquè parlàvem del que passava buscant la part positiva
- Sí, perquè en parlàvem explicant el que ens feia por
- Sí. No en parlàvem i cadascú feia la seva
- No, però els veia molt preocupats
- No. No en parlàvem i cadascú feia la seva

- a) Sí, estàvem molt millor
- b) Sí, compartíem activitats tots plegats
- c) No, ens acabàvem enfadant més del normal
- d) No va canviar res. Estàvem igual que sempre.

- a) Em sentia més bé només quan parlava amb els amics
- b) Em sentia més bé només quan parlava amb la família
- c) Em sentia més desanimat després de parlar amb la família
- d) Em sentia més desanimat després de parlar amb els amics
- e) Em sentia igual que abans

Finalment, parlem del seguiment de les classes

18. Respecte a l'aprenentatge, vas tenir dificultats per continuar amb les classes on-line?
(Pots seleccionar més d'una resposta)

- a) Sí, em costava més concentrar-me
- b) Sí, em distreia amb facilitat
- c) Sí, se'm feia molt pesat
- d) Sí, altres:
- e) No, ho trobava divertit
- f) No, m'agradava més que treballar a la classe

19. Si tu penses en nens de famílies vulnerables (que tenen greus dificultats econòmiques), creus que van tenir més problemes en seguir les classes via on-line?

- a) Sí, per falta de recursos
- b) No, no van tenir cap problema

20. Com vas ser aprendre a través de la pantalla?

- a) Vaig aprendre millor que quan estic a la classe
- b) Aprenia igual que quan estic a la classe
- c) Aprenia amb més dificultat que quan m'ho explicaven a la classe

21. Durant aquests mesos l'escola va continuar des de casa, connectant-vos virtualment. Tenies ganes de fer videotrucades per continuar aprenent? (Pots seleccionar més d'una resposta)

- a) Sí, en tenia moltes ganes cada dia
- b) Al principi sí
- c) Quan s'estava acabant el curs, en tenia més ganes
- d) No tenia gens de ganes

22. Les teves notes del 3r trimestre, van baixar respecte el 1r i el 2n?

- a) Sí
- b) No
- c) Es van mantenir estables

23. Digues què trobes de positiu i negatiu de seguir classes virtualment. Per exemple: deures, cansament, diversió, aprenentatge,... . (Resposta lliure)

Entrevista a l'especialista de música de l'escola

1. Com a mestra en l'àrea de música, creus que se li dona molta importància a la matèria des de l'escola? Parla'm del teu punt de vista respecte l'alumnat, el professorat de l'escola i les famílies.
2. Què creus que pot aportar la música a l'alumnat?
3. Què en penses de la relació de la música amb el benestar emocional? Té incidència en l'estat anímic dels nens?
4. Tu com a especialista de música, creus que a l'escola **la música** es treballa multidisciplinàriament?
5. Creus que hauria de canviar la manera com s'enfoca la música, a nivell de metodologia, al centre? (De quina manera?)
6. Respecte el temps de confinament pel qual hem passat, creus que la música en general, ha estat un element important pel dia a dia de l'alumnat? Parla'n a nivell de l'assignatura de música també.
7. I ara, parlant des del punt de vista com a mestra de primària, creus que l'alumnat ha baixat el seu rendiment acadèmic amb l'aprenentatge adquirit durant aquells mesos?
8. En general, com et semblava veure a l'alumnat emocionalment durant aquells mesos? L'alumnat va fer un canvi emocional, des de l'inici de les classes on-line fins al final?
9. Tenint en compte les conseqüències psicològiques i emocionals dels nens, com a docent, en un futur confinament canviaries la metodologia d'ensenyar música?

Graella d'observació a l'aula

Dia 1: 28 d'abril de 2021

Hora: (12:00h)

Comportament de l'alumnat durant la classe de Matemàtiques , en un dia normal				
Actius	Participatius	Cansats	La classe és dinàmica	La classe es fa densa
Observacions:				

Dia 2: 5 de maig de 2021

Hora: (12:00h)

Reacció de l'alumnat durant l'escolta de la peça "Memories" (Maroon 5)					
Relaxació	Alegria	Avorriment	Indiferència	Connexió amb els altres	Introversió en un mateix
Observacions:					

Comportament de l'alumnat durant la classe de Matemàtiques						
Més actius	Més participatius	Més cansats	Menys participatius	Igual com sempre	La classe es fa més dinàmica	La classe es fa més densa
Observacions:						

Descripció dels ítems a observar:

Actius: Estar dret, moure's de la cadira (tot i no aixecar-se), fer sorollets amb el bolígraf, girar-se per parlar amb el company del darrere

Participatius: Aixequen la mà més de 5 persones, pregunten dubtes (si n'hi ha), fan preguntes curioses, responen quan se'ls pregunta, tenen ganes de sortir a la pissarra

Cansats: expressió facial de fatiga, tiren inconscientment material a terra per recollir-lo, demanar per anar al WC, s'aixequen per tirar un paper a la paperera o per anar a buscar alguna cosa, manifesten verbalment cansament

Dinàmica: moviment continu de participació, expressió facial alegre, evidència de motivació per aprendre

Densa: expressió facial de cansament, distracció, avorriment, poca participació

Factors invariables del grup control a tenir en compte:

El dia de la setmana	La durada de la melodia
L'hora	L'estil de música utilitzat
La matèria o assignatura	El volum de projecció del so (estable durant tota l'escolta de la peça)
El moment d'execució de la peça (abans de l'inici de la classe)	Lloc on es troba l'alumne dins l'aula

Factors variables del grup control a tenir en compte:

Nombre d'alumnes a l'aula

El temps exterior (calor, fred, dia ennuvolat)

El clima de l'aula (si hi ha hagut discussions, baralles entre alumnes,)

Situació emocional en què es troba cada nen (potser familiars malalts, familiars propers que s'han mort fa poc temps,...)

- ***Estil de música escollit:** Pop-reggae
- ***Cançó escollida:** Memories (Maroon 5)
- **Tall de la cançó:** Durada de tota la cançó sencera. (3:15 minuts)

*L'estil de música i la cançó escollida depèn de l'hora en què es duu a terme la pràctica.

➤ Ampliació respostes del qüestionari: preguntes 2, 12 i 23

2. Explica'm el per què de la resposta triada

Toco el trombó, i he d'escoltar el que toco, també al fer deures escolto la música que m'agrada o fins i tot al cotxe.

Perque escolto música en les meves estones lliures al ordinador.

Perquè així puc estar tranquil.

perquè feia els deures amb les amigues per videotrucada i posàvem música.

Perquè no m'agrada molt escolar música.

Perquè m'agrada la música

Perquè tenia que fer els deures i altres coses

Perquè al meu pare li agrada molt la música, i això fa que jo m'hagi acostumat a escoltar bastanta música.

Perque m'aorada escoltar musica :)

Per què cada dia per sopr posem música fluixa i poc animada

Escoltava música en el meu temps lliure perquè estava la majoria de temps fent deures i quan acabava de fer deures em ficava a escoltar música i era com la meva estona de relax, Tambè per fer ritmica perquè així no s'hem feia tant pesat.

Perquè quan estic fent els deures escolto música per treballar millor.

Perque jo sempre per el matí escolto musica.

Perquè no tinc molt temps lliure.

Perquè mara laxava la música.

Perquè estic estudiant i no tinc temps per escoltar música.

Perquè puc escoltar música mentres faig deures o mentres estudio.

Perquè em concentro més amb els estudis i no tinc molt de temps lliure.

Perquè normalment no tinc moltes estones lliures i quan les tinc prefereixo jugar

perque estava aburrit i me alegrava una mica el dia perquè cantava i ballava

Perquè també he d'estudiar i fer deures.

Perquè a mi m'encanta la música

Perquè m'agrada molt la musica

Qua estava aburrit escoltava musica i quan feia els deures de mates i balls d'educació física.

Perquè l'escolto quan em vesteixo i quan tinc estonetes lliures

Perque tenia bastant temps lliura

12. Si a la pregunta anterior has respost AFIRMATIVAMENT, de quina manera?

La faria servir amb més freqüència.

dos hores i 5 dies a la setmana.

la faria igual

a les estones que estigues lliure hem posaria música

Escoltant la musica.

Mentres estudiu

Ballant i fent tonteries

Doncs, de la manera en la que cada vegada que estigues fent els deures o les coses de l'escola escoltar música, perquè m'ajuda a concentrar-me.

Cuan estudio, faig coses...

Tocant el saxo i escoltant música

Faría us de la música per fer ritmica.

Música variada, a varies hores del dia quan estigues més desanimada per animrme, ...

Doncs una mica més que abans porque no podriam sortir etc.

Menjant l'aperitiu, dinant, fent esport...

Estudiant, fent esport, fent deures...

Quan m'avorreixo.
Més que en aquest confinament perquè he descobert moltes cançons que m'encanten
escoltantla i ballant amb ella
Fent esport, tocant la guitarra, estones lliures....
Escoltantle tot el possible.
De manera tranquilament.
Escoltant més música OTAKU.
escoltan
Tocan el saxo

23. Digues què trobes de positiu i negatiu de seguir classes virtualment. Per exemple: deures, cansament, diversió, aprenentatge,....

Yo crec que era més difícil aprendre però m'ho passava bé i era una mica cansat.
Era molt millor perquè els profes no sabien si copiaves de google :b
Positiu que no has de anar al cole i es mes comode i no trobo gens de coses negatives
De positiu que no tenies que escriure i negatiu que no hi havia pati.
Dons que estaria a casa tranquilament i si teniem deures ens podrien ajudar els parets no caminariem tant...Bueno millor confinats que a classe.
positiu seria que no tenim que caminar tant, pero negatiu no ens podem parlar normal, era extrany
POSITIU: fer-ho amb l'ordinador NEGATIU:deures, cansament, diversió aprenentatge...
Positiu: No hi han deures, perquè les classes no tenen límit, i ja estàs a casa; és més ràpid escriure al ordinador.
Negatiu: No podem parlar amb els amics i no socialitzem, si la qualitat del vídeo i/o so son dolentes, al final no aprens res perquè no pots fer res.
Lo positiu es que era mes tranquil. Perquè per exemple si hem cansava d'una cosa, podia fer una altre de una altre assignatura. I lo negatiu es que no tenia una persona adulta ajudant-me si no ho entenia
Que quan eren virtuals no hi havien proves, pero costava més entendre les coses.
Es pitjor fer- ho a casa perquè costava més.
El negatiu és que no era el mateix no podia parla amb els meus amics cara a cara per ro el positiu és que estava més amb la família.
Era divertit pero no hanava molt be.

El que trobo positiu es que una vegada fet els deures podies anar a jugar amb atablet la play.....i tenies molt temps lliure. La negativa es que no entenien molt les coses perquè no les explicaven.

Jo crec que el que trobo positiu és que es més divertit i la part negativa és que hi han algunes vegades que no tens connexió altres que s'et va l'internet...

Positiu no tens examens o deures. Negatiu no veure els amics

El que trobo positiu es que et donaven la feina i una vegada feta ja podies descansar perquè ja tenies tot fet. La part negativa és que no et podien explicar el que no entenies.

Deures y diversió.

Jo crec que la part positiva es que no feiem examens i no teniem que estudiar i la part negativa es que no podiem veurens cara a cara

menys cansamet, no hi havien exmens, era difícil concertantre i entenien pitjor les coses

Menys cansament, aprenia d'una forma pitjor, em divertia més, no hi havien molts exàmens i teniem més deures perquè feiem menys treball a classe..

Que el deures eren fàcils.

Doncs jo crec que les coses positives de fer classes virtualment eren: que feiem coses amb l'ordinador i no eren gaires coses, les que havíem de fer. I les coses negatives eren que no podíem veure als amics, no apreníem gaire i que les classes presencials eren més divertides que online.

La part negativa era que t'avies d'aixecar aviat i la part positiva que no feies exàmens.

La part negativa es que no podies veure als teus amics ni parlar amb ells, tampoc podies aprendre tant com a les classes presencials...

La part positiva es que tenies menys deures i no feies proves.

Trobo positiu que ens podíem divertir més i negatiu que fer els deures era una mica pesats.

